

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตร
ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด
อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

FACTORS AFFECTING DEMAND FOR AGRICULTURAL LOANS BY MEMBERS
OF THE MAE-SUAY AGRICULTURAL COOPERATIVE LTD.
MAE-SUAY DISTRICT, CHIANGRAI PROVINCE

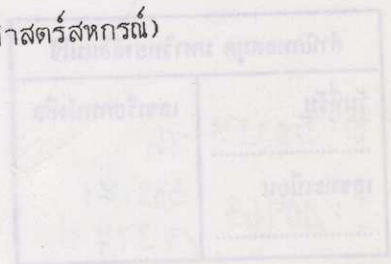

โดย

นายจำลอง ปรีชา

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
เพื่อความสะดวกแห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)
พ.ศ. 2540

001176 160 (160 07)

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)
ปริญญา

เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

เศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร

สาขาวิชา

ภาควิชา

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์
การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
FACTORS AFFECTING DEMAND FOR AGRICULTURAL LOANS BY
MEMBERS OF THE MAE-SUAY AGRICULTURAL COOPERATIVE LTD.
MAE-SUAY DISTRICT, CHIANGRAI PROVINCE

นามผู้วิจัย นายจำลอง ปรีชา

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์ประยงค์ สายประเสริฐ)

วันที่ 1 เดือน 12 พ.ศ. 2540

กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)

วันที่ 9 เดือน 12 พ.ศ. 40

กรรมการ

.....
(อาจารย์น้ำเพชร วินิจนัยกุล)

วันที่ 9 เดือน 12 พ.ศ. 2540

รักษาราชการแทนหัวหน้าภาควิชา

.....
(อาจารย์วิเชียร วันชัยนาวัน)

วันที่ 9 เดือน 12 พ.ศ. 2540

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.กำพล อุตลวิทย์)

ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 30 เดือน 12 พ.ศ. 40

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง: ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิก
สหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
โดย: นายจำลอง ปรีชา
ชื่อปริญญา: วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)
สาขาวิชาเอก: เศรษฐศาสตร์สหกรณ์
ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:
(รองศาสตราจารย์ประยงค์ สายประเสริฐ)
.../.../...

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์ที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตร ทั้งนี้ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการให้สินเชื่อการเกษตรแก่สมาชิกของสหกรณ์ ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด โดยการใช้แบบสอบถามและทำการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) จากกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้แบ่งไว้แล้วตามพื้นที่ซึ่งได้ตัวอย่างทั้งหมด 327 คน และทำการวิเคราะห์ประมวลผลเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation)

ผลการศึกษารูปได้ว่า รายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิก ซึ่งมีค่า r เท่ากับ .5997 และ .1941 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งหมายความว่า ถ้ารายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตรเพิ่มขึ้น 100 บาท จะมีผลทำให้สมาชิกมีความต้องการสินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น 59 บาท และ 19 บาท ตามลำดับ จากผลการวิเคราะห์ค่า r พบว่ารายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตรกับสินเชื่อการเกษตรมีความสัมพันธ์

ในทิศทางเดียวกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า รายได้จากการเกษตร และรายได้นอกการเกษตรกับสินเชื่อการเกษตรมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม สาเหตุอาจจะเนื่องมาจากสมาชิกมีความมั่นใจว่า เมื่อมีรายได้เพิ่มมากขึ้นก็จะสามารถส่งชำระหนี้เงินกู้ได้ตามกำหนด จึงทำให้กู้เงินเพิ่มมากขึ้น

ค่าใช้จ่ายในการลงทุนผลิตการเกษตร จากการวิเคราะห์ค่า r พบว่า มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อการเกษตร ซึ่งมีค่า r เท่ากับ .9459 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในการลงทุนผลิตการเกษตรเพิ่มขึ้น 100 บาท จะมีผลทำให้ความต้องการสินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น 94 บาท ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ค่าใช้จ่ายในการลงทุนผลิตการเกษตรกับสินเชื่อการเกษตรมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับอายุของสมาชิก ระดับการศึกษาของสมาชิก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขนาดของฟาร์ม การออมของสมาชิก หนี้สินอื่นของสมาชิก และปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติ จากการศึกษาวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด แต่อย่างใด

ABSTRACT

Title: Factors Affecting Demand for Agricultural Loans
by Members of the Mae-Suay Agricultural Cooperative
Ltd., Mae-Suay District, Chiangrai Province

By: Mr. Jumlong Preecha

Degree: Master of Science (Cooperative Economics)

Major Field: Cooperative Economics

Chairman, Thesis Advisory Board: *Prayong Saiprasert*
(Associate Professor Prayong Saiprasert)
..... *9 June 1997*

This research aimed to analyze the various factors that may affect the demand for agricultural loans by members of the Mae-Suay Agricultural Cooperative Ltd., Mae-Suay District, Chiangrai Province, by considering the relationship among economic and social variables including the attitude of the cooperative members. The results of this study will serve as a guideline in the development of cooperatives in the future.

Research data were collected by means of interview schedule from the members of Mae-Suay Agricultural Cooperative Ltd., using the stratified random sampling. The 327 samples were grouped according to sites and the results were then analyzed to test the hypotheses through the coefficient of correlation.

The results of the study showed that both agricultural and non-agricultural incomes were correlated with the demand for agricultural loans by members as indicated by $r = 0.5997$ and 0.1941 , respectively, which is statistically significant at $P = 0.001$. This meant that an increase of 100 baht in the income from both agricultural and non-agricultural caused an increase of 59 baht and 19 baht, respectively. In the analysis of r , it was found that income from both agricultural and non-agricultural activities were linearly correlated with agricultural loans. This finding was a diversion from the hypothesis of the study which stated that income from both agricultural and non-agricultural means were non-linearly correlated. This might have been caused by the confidence of the members that increased income would provide them greater opportunity to pay back the loan and a higher chance for their loan or credit request to be approved.

Production expenses were also found to affect the demands for agricultural loans by cooperative members with a statistical significance at 0.001 , and r value 0.9459 . This means that 100 baht increase in agricultural production expenses would cause an increase of 94 baht in the member's demands for agricultural loans; this was conformed to the research results and the hypothesis.

Factors such as members' age, educational attainment, number of members in one household, farm size, savings, other debts, and quantity of loans lent by cooperatives were found not to affect the demands for agricultural loans by members of the Mae-Suay Agricultural Cooperative Ltd.

คำนิยม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ประยงค์ สายประเสริฐ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประเสริฐ จรรยาสุภาพ และอาจารย์น้ำเพชร วินิจนัยกุล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการดำเนินการวิจัย ตลอดจนให้คำปรึกษาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญชา ไตรวิทยาคุณ กรรมการตัวแทนบัณฑิตศึกษา กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยา อภิชาติตรากุล ตรวจทานแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญสม วราเอกศิริ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจรูปเล่มวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่สหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด นักวิชาการสหกรณ์สำนักงานสหกรณ์อำเภอแม่สรวย ที่ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของสหกรณ์ให้ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ และเขียนวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลงด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอโน้มระลึกถึงพระคุณของบิดา-มารดา ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย และที่สำคัญคือผู้ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดเวลา คือ คุณอัญญ์ ปรีชา และคุณจิตติมา ปรีชา ภรรยาและหลาน ที่เป็นแรงใจอยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จในการเขียนวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

จำลอง ปรีชา

พฤษภาคม 2540

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
คำนิยม	(7)
สารบัญเรื่อง	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
สารบัญภาคผนวก	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาในการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อจำกัดในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
สินเชื่อ	9
สินเชื่อสหกรณ์การเกษตร	9
วิธีปฏิบัติการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร	10
การให้เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตร	12
กรอบแนวความคิดรวบยอด	23
สมมติฐานในการวิจัย	25
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	26
สถานที่ดำเนินการวิจัย	26
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	26
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29

การทดสอบแบบสอบถาม	30
วิธีการรวบรวมข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	32
ระยะเวลาในการวิจัย	33
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัยและวิจารณ์	34
สภาพทั่วไปเกี่ยวกับ เศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์	34
ปัจจัยทางด้านสังคม	34
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ	37
ทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อธุรกิจสินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์	51
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตร	
ของสมาชิกสหกรณ์	53
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	56
สรุปผลการวิจัย	56
ปัญหาและอุปสรรค	59
แนวทางแก้ไข	60
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	62
เอกสารอ้างอิง	63
ภาคผนวก	
ก แบบสอบถามโครงการวิจัย	66
ข ระเบียบสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด	73
ค ประวัติผู้วิจัย	86

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม	27
2	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	30
3	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านสังคม	36
4	การถือครองที่ดินและขนาดฟาร์ม	39
5	รายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตร	41
6	รายจ่ายในการเกษตรและรายจ่ายนอกการเกษตร	43
7	ภาวะหนี้สินของครอบครัวและจำนวนเงินออมของสมาชิก	46
8	การกู้เงินระยะสั้นและระยะปานกลางของสมาชิก	49
9	การส่งชำระหนี้เงินกู้และการส่งชำระดอกเบี้ย	50
10	เงินลงทุนทำการเกษตรของตนเองที่มีอยู่แล้ว	51
11	ทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อธุรกิจสินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์	52
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	54

(11)

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

24

กองห้องสมุด
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สารบัญภาคผนวก

ภาคผนวกที่	หน้า
1 แบบสอบถามโครงการวิจัย	66
2 ระเบียบสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด	73
3 ประวัติของผู้วิจัย	86

กองห้องสมุด
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทนำ
(INTRODUCTION)

โดยที่รัฐบาลตระหนักว่าความเจริญของประเทศไม่ว่าทางเศรษฐกิจหรือสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนในชาติมีฐานะทางเศรษฐกิจความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ใช่อยู่ในลักษณะที่มองเห็นความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ใช้ความพยายามทุกวิถีทางที่จะยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น และวิธีการสหกรณ์ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่รัฐบาลได้นำมาใช้ในการพัฒนาฐานะทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีความมั่นใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินการที่สนับสนุนให้เกษตรกรมีการร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการครองชีพ ซึ่งไม่สามารถจะแก้ไขได้โดยลำพังคนเดียว

การแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพและการครองชีพด้วยวิธีการสหกรณ์นั้นสามารถใช้ได้ในกลุ่มของประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอาชีพเกษตรกร เนื่องจากเป็นประชาชนกลุ่มใหญ่ที่สุด ที่จะต้องอาศัยการร่วมมือกันเพื่อช่วยตัวเกษตรกรตามวิธีการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตร ดังที่มีเกษตรกรเป็นจำนวนมากได้ร่วมกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ขึ้นอย่างกว้างขวางอยู่แล้วในขณะนี้รวมทั้งประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ที่ร่วมกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ตามอาชีพของตน เช่น ผู้มีรายได้เป็นประจำก็รวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือ ชาวประมงรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ประมง เป็นต้น

เป้าหมายของการส่งเสริมสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์ประเภทใดหรือไม่ว่าจะมองในฐานะที่เป็นองค์การทางด้านเศรษฐกิจหรือองค์การทางด้านสังคมก็ตาม อุดมการณ์หรืออุดมคติสูงสุดที่สหกรณ์พยายามที่จะดำเนินการให้บรรลุผลคือ การทำให้สมาชิกของสหกรณ์มีการดำรงชีวิตอย่างอยู่ดีกินดีและมีสันติสุข โดยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2530: 7) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าอุดมการณ์สหกรณ์คือเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate goal) หรือเป้าหมายในอุดมคติ (Ideal goal) นั้นเอง อย่างไรก็ตาม การที่สหกรณ์จะสามารถบรรลุถึงเป้าหมายสุดท้ายได้นั้นเป้าหมายปฏิบัติการ (Operational Objectives) ที่สำคัญจำเป็นต้องก่อตั้งขึ้นมาก่อนเพื่อที่จะให้เป็นตัวกลางในการที่จะใช้เป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายสุดท้าย (ดิเรก ฤกษ์หว่าย, 2522: 7) เป้าหมายปฏิบัติการนั้นจะต้องตั้งโดยมีพื้นฐานจากปัญหาและจุดมุ่งหมายของสมาชิกสหกรณ์เป็นหลัก ซึ่งเมื่อมา

พิจารณาถึงแนวความคิดเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ก็พอจะกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานสหกรณ์ได้ดังนี้

1. การให้บริการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่มวลสมาชิกต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. การพัฒนาคุณภาพของคนในวงการสหกรณ์ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อและพฤติกรรมที่เหมาะสมถูกต้อง
3. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของมวลสมาชิกให้มีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาตัวบุคคล

จากเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นการส่งเสริมสหกรณ์จึงควรจะทำให้สอดคล้องและเกื้อกูลหรือสนับสนุนเพื่อให้การดำเนินงานของสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ บรรลุผลตามเป้าหมาย โดย

สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสหกรณ์เพื่อให้การบริการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแก่ประชาชนในทุกกลุ่มอาชีพ

สนับสนุนให้สหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นแล้วสามารถดำเนินธุรกิจด้านต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สนับสนุนและให้การศึกษา ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคคลตลอดจนสมาชิกสหกรณ์ให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์อย่างแท้จริง

สนับสนุน หรือ ส่งเสริมให้สหกรณ์เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและชุมชนได้อย่างเด่นชัดจริงจังและต่อเนื่อง (เรืองยศ นันทเสน, 2532: 67)

สหกรณ์การเกษตรเป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่งในจำนวน 6 ประเภท ที่มีในประเทศไทยซึ่งการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรมีลักษณะเอนกประสงค์ คือ มีธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย ธุรกิจบริการและธุรกิจการส่งเสริมการเกษตรในบรรดาธุรกิจที่กล่าว ธุรกิจสินเชื่อถือว่าเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญธุรกิจหนึ่ง กล่าวคือ สินเชื่อหรือเงินทุนเป็นปัจจัยการผลิตอีกอย่างหนึ่งนอกเหนือจากที่ดิน แรงงานและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่เกษตรกรจำเป็นต้องใช้ในการทำการเกษตรเมื่อสินเชื่อหรือเงินทุนเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญแล้ว การขาดแคลนเงินทุนจึงมีผลทำให้ผลผลิตต่อไร่ตกต่ำได้ ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรหรือสมาชิกสหกรณ์ไม่มีเงินทุนไปซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง หรือ ค่าจ้าง

แรงงานเพื่อใช้ในไร่นาไม่สามารถหาซื้อเมล็ดพันธุ์ที่ดีมาเพาะปลูก และไม่อาจใช้เทคโนโลยี
แผนใหม่ได้ ดังนั้น ถ้าสมาชิกสหกรณ์มีเงินทุนไม่เพียงพอจะทำให้การลงทุนการผลิตกระทำ
ได้ไม่เต็มที่ซึ่งมีผลกระทบทำให้ผลผลิตหรือผลตอบแทนได้น้อยด้วย

ในการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์นั้นจะต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ และ
รัดกุม จึงจะช่วยให้สมาชิกผู้ได้รับสินเชื่อและสหกรณ์ผู้จ่ายสินเชื่อประสบผลดีเป็นประโยชน์ทั้ง
2 ฝ่าย มีการกล่าวกันว่าสินเชื่อถ้าใช้ให้เป็นและใช้อย่างถูกต้องทางก็จะเป็นคุณอนันต์ แต่
ถ้าหากใช้ไม่ถูกใช้ไม่เป็นก็จะก่อให้เกิดโทษอย่างมหันต์เช่นกัน ดังนั้น ในการดำเนินธุรกิจ
สินเชื่อถ้าหากสหกรณ์คำนึงถึงผลได้คือดอกเบี้ยเพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงความสามารถ
ในการชำระหนี้คืนของสมาชิกแล้ว ก็จะทำให้เกิดผลเสียแก่สหกรณ์และตัวสมาชิกเอง

ปัญหาในการวิจัย (Research Problem)

ในการพัฒนาทางการเกษตรนั้นนอกเหนือจากที่ดิน แรงงาน และปัจจัยการผลิตทางกายภาพอื่น ๆ ที่เกษตรกรใช้ในการทำการเกษตรแล้ว ปัจจัยการผลิตที่สำคัญอีก
อย่างหนึ่งคือ ทุน การขาดแคลนเงินทุนจะเป็นผลทำให้มีการใช้ปัจจัยการผลิตไม่เหมาะสม
หรือต่ำกว่าระดับเหมาะสม (Optimum) ซึ่งจะมีผลทำให้ผลตอบแทนจากการผลิตต่ำและราย
ได้ของครอบครัวต่ำลงไปด้วย ดังนั้น เกษตรกรจึงจำเป็นต้องอาศัยสินเชื่อการเกษตรมาใช้
เป็นทุนในการทำฟาร์ม

สินเชื่อทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพย่อมเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการ
พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพราะนอกจากจะช่วยให้เกษตรกรมีเงินลงทุนเพื่อใช้จ่ายสำหรับ
จัดหาปัจจัยการผลิตในการเกษตรแล้ว สินเชื่อทางการเกษตรยังเป็นเครื่องมือในการชี้นำ
ทิศทางการผลิตของภาคเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางด้านภูมิศาสตร์ และภาวะการ
ตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงกล่าวได้ว่า สินเชื่อทางการเกษตรเป็นเครื่องมือ
สำคัญที่สนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างมั่นคงถาวร (ธนาคารเพื่อการ
เกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2537: 5)

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในภาคเกษตร ไม่ว่าจะเป็นด้านราคา
ผลผลิตตกต่ำ หรือปัจจัยทางการเกษตรมีราคาแพง และเพื่อเป็นการกำหนดแนวทางให้ระบบ

สินเชื่อการเกษตรดำเนินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สหกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ซึ่งรวมถึง สหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด จึงได้กำหนดระเบียบของสหกรณ์เกี่ยวกับการให้เงินกู้ และดอกเบี้ยเงินกู้ขึ้นถือใช้เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ สมาชิกสหกรณ์ คณะกรรมการ ดำเนินการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ได้ยึดถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

สหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด ได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2511 จากนายทะเบียนสหกรณ์เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2520 เลขทะเบียน สกส.43/2520 มีสมาชิกแรกตั้งจำนวน 224 คน สังกัดกลุ่มต่าง ๆ รวม 6 กลุ่ม มีทุนเรือนหุ้น 224 หุ้น เป็นเงินจำนวน 11,200 บาท และได้ดำเนินการติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน (30 มิถุนายน พ.ศ. 2538) ปรากฏว่ามีความเจริญก้าวหน้าตามลำดับ โดยมีสมาชิก 1,793 คน กระจายอยู่ตามกลุ่มต่าง ๆ ในเขตท้องที่ดำเนินงานรวม 40 กลุ่ม มีทุนเรือนหุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้วจำนวน 1,070,314 หุ้น ๆ ละ 10 บาท เป็นเงินจำนวน 10,703,140 บาท สหกรณ์ได้ให้บริการแก่สมาชิกด้านต่าง ๆ คือ ธุรกิจสินเชื่อการเกษตร ธุรกิจการซื้อ ธุรกิจการขายและธุรกิจส่งเสริมการเกษตร (สหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด, 2538: 40)

ในบรรดาธุรกิจดังกล่าว "ธุรกิจสินเชื่อการเกษตร" (Agricultural Credit) นับว่าเป็นธุรกิจที่สมาชิกให้ความสนใจและใช้บริการมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากสินเชื่อการเกษตรได้รับการยอมรับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการเกษตร ซึ่งจะช่วยให้อุตสาหกรรมมีเงินทุนไปเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและผลผลิตทางการเกษตร เช่น ซื้อเมล็ดพันธุ์ที่ดี ซื้อปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ตลอดจนจัดหาเครื่องมือเครื่องทุ่นแรงที่ทันสมัยมาใช้ในฟาร์ม ตลอดจนนำมาลงทุนปรับปรุงและจัดหาที่ดินเพื่อใช้ประกอบอาชีพทางการเกษตร เพื่อความมั่นคงของชีวิตและครอบครัว

ในปัจจุบัน การดำเนินธุรกิจสินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด ยังไม่สามารถดำเนินการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิกสหกรณ์นำไปลงทุนทำการเกษตรได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากสหกรณ์ยังไม่เคยศึกษาว่าปัจจัยใดที่เป็นตัวกำหนดความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิกแต่ละรายก็ทำตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ โดยที่พนักงานสินเชื่อแทบจะไม่ได้ลงไปตรวจสอบถึงความเป็นจริงหรือความเป็นอยู่ของ

สมาชิกรายนั้น ๆ ในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้คณะอนุกรรมการผู้พิจารณาจะอนุมัติตามรายงานของพนักงานสินเชื่อจึงมีหลายครั้งหลายคราวที่การอนุมัติเงินกู้ผิดพลาด เช่น สมาชิกที่ต้องการเงินกู้มากแต่ได้รับอนุมัติน้อย ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านธุรกิจสินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์สามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างเพียงพอและตรงตามวัตถุประสงค์ที่สมาชิกแจ้งไว้กับสหกรณ์ ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้สมาชิกมีเงินทุนในการประกอบอาชีพการเกษตรและเป็นรายได้ของครอบครัวจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ผลสรุปที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้สหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตร ซึ่งจะ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สหกรณ์จะนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อจัดหาเงินทุนมาบริการสมาชิกตามความต้องการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives of the Research)

1. เพื่อศึกษาความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขของการดำเนินธุรกิจสินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์

ขอบเขตของการวิจัย (Scope of the Research)

1. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 7 ตำบล แต่กลุ่มสมาชิกอยู่ใน 6 ตำบล อีก 1 ตำบลอยู่ในเขตภูเขาสูง ประชากรเป็นชาวไทยภูเขาหลายเผ่า สหกรณ์จึงยังไม่ได้ขยายเขตดำเนินงานเข้าไปในตำบลนี้ สำหรับตำบลที่มีกลุ่มสมาชิกกระจายอยู่ 6 ตำบล คือ ตำบลแม่สรวย ตำบลแม่พริก ตำบลเจดีย์หลวง ตำบลศรีถ้อย

ตำบลป่าแดด และตำบลท่าก้อ มีกลุ่มสมาชิก 40 กลุ่ม จำนวนสมาชิกทั้งหมด 1,793 คน ส่วนตำบลที่อยู่นอกเขตดำเนินงานคือ ตำบลลาวี

2. ในการศึกษาจะศึกษาเฉพาะ ความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด (ปีทางบัญชี 1 กรกฎาคม 2538-30 มิถุนายน 2539)

3. ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตร ได้แก่ อายุของสมาชิก ระดับการศึกษาของสมาชิก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขนาดของฟาร์ม รายได้ การเกษตร รายได้นอกการเกษตร ค่าใช้จ่ายในการลงทุนการเกษตร การออมของสมาชิก หนี้สินอื่นของสมาชิก และปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติ

ข้อจำกัดในการวิจัย (Limitation of the Research)

เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีงบประมาณและเวลาจำกัดจึงไม่สามารถศึกษา วิจัยธุรกิจด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ได้ทั้งหมด จึงได้เลือกศึกษาวิจัยเฉพาะด้านธุรกิจสินเชื่อ การเกษตรเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้สินเชื่อการเกษตร เพื่อหา แนวทางป้องกันและแก้ไข

2. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบาย การให้สินเชื่อการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด เจ้าหน้าที่สหกรณ์และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ที่รับผิดชอบ

นิยามศัพท์ (Definition of Terms)

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definition)

สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด

สมาชิก หมายถึง สมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด

ความต้องการสินเชื่อการเกษตร หมายถึง จำนวนเงินที่สมาชิกลำมาลงทุนทำการเกษตรหักลบด้วยเงินทุนการเกษตรของสมาชิกที่มีอยู่แล้ว

อายุของสมาชิก หมายถึง อายุของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด

ระดับการศึกษาของสมาชิก หมายถึง การศึกษาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หมายถึง จำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด

ขนาดของฟาร์ม หมายถึง เนื้อที่ถือครองทำการเกษตรของสมาชิกวัดได้โดยดูจากเนื้อที่ถือครองทั้งที่เป็นเจ้าของ เช่าผู้อื่นและได้รับทำฟรี

รายได้การเกษตร หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้จากการเกษตรทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด

รายได้นอกการเกษตร หมายถึง รายได้ที่ได้รับนอกภาคการเกษตร รวมถึงรายได้อื่นจากสมาชิกภายในครอบครัว

ค่าใช้จ่ายในการลงทุนการเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด (รวมค่าแรงงานของตนเอง)

การออมของสมาชิก หมายถึง การที่สมาชิกสามารถเก็บเงินสดที่เหลือจ่ายจำนวนหนึ่ง โดยนำไปฝากไว้กับแหล่งรับฝากเงินต่าง ๆ

หนี้สินอื่นของสมาชิก หมายถึง เงินกู้ที่สมาชิกสักรัดกู้จากแหล่งอื่นนอกเหนือที่กู้จากสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด

ปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติ หมายถึง จำนวนเงินกู้ที่คณะกรรมการฝ่ายเงินกู้พิจารณาอนุมัติให้สมาชิกกู้ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง

กองหอสมุด
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

การตรวจเอกสาร
(REVIEW OF RELATED LITERATURES)

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย" ผู้ศึกษาได้นำแนวความคิดตลอดจนเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสรุปนำมาเสนอ ดังนี้

สินเชื่อ
(Credit)

ดาร์ณี พุทธิวิบูลย์ (2531: 1-3) ได้ให้ความหมายของสินเชื่อว่า "สินเชื่อ" (credit) มีที่มาจากคำภาษาละตินว่า credere แปลว่า to trust หรือ to believe และนักวิชาการบางท่านกล่าวว่ามาจากคำภาษาละติน Credo ซึ่งเป็นคำผสมระหว่างคำภาษาสันสกฤต Crad แปลว่า ความเชื่อถือไว้วางใจกับคำภาษาละติน do แปลว่า ทำให้เกิดหรือมอบ จะเห็นได้ว่าที่มาของคำว่า "สินเชื่อ" นั้นมาจากรากฐานเดียวกัน คือ ความเชื่อถือและไว้วางใจ

สินเชื่อสหกรณ์การเกษตร
(Agricultural Co-operative Credit)

การสหกรณ์กับปัญหาด้านหนี้สินหรือด้านสินเชื่อการเกษตรนั้น นับว่าเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมานาน อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลได้นำเอาวิธีการสหกรณ์มาใช้ในงานพัฒนาชนบทก็เพราะปัญหาด้านหนี้สิน สหกรณ์รูปแรกที่ได้จัดตั้งคือ "สหกรณ์หาทุน" (Credit Co-operative) โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การปลดปล่อยหนี้สินซึ่งมีอยู่อย่างล้นพ้นตัว อีกทั้ง เพื่อเป็นการกำจัดหรือลดบทบาทของผู้ให้กู้เอกชนซึ่งเป็นนายทุนเงินกู้ แม้ในระยะเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบันบริการหรือกิจกรรมด้านสินเชื่อก็ยังเป็นกิจกรรมหลักของสหกรณ์การเกษตร บทบาทของสหกรณ์การเกษตรในด้านสินเชื่อการเกษตรถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในระบบจัดส่งสินเชื่อ (Credit delivery system) ให้แก่เกษตรกร ความสนใจจึงอยู่ที่ "สินเชื่อการเกษตรน่าจะมีผลต่อการผลิตทางการเกษตรและขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำในด้านรายได้และความมั่นคงในชนบทไทย" (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2534: 13)

วิธปฏิบัติกาให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร

เนื่องจากการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรมีความเสี่ยง (Risk) ทั้งในด้านการผลิตและการขายผลผลิต ดังนั้น เพื่อลดความเสี่ยงดังกล่าว การให้สินเชื่อจะต้องใช้ความระมัดระวังและความละเอียดรอบคอบพอสมควร ซึ่งสถาบันผู้ให้กู้ควรกำหนดนโยบายการดำเนินงานให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรที่จะให้ผลมั่นคง (Sound Lending Policies) ตามแนวทางต่อไปนี้

1. การเลือกท้องที่ เพื่อการให้สินเชื่อได้ผลในการเพิ่มผลผลิตหรือสนับสนุนการพัฒนากิจการเกษตรอย่างแท้จริง สถาบันผู้ให้กู้ควรดำเนินงานในท้องที่ซึ่งมีช่องทางเพิ่มการผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งท้องที่ที่ไดรับน้ำจากชลประทาน มีบริการส่งเสริมการเกษตรจากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผลผลิตในท้องที่นั้นมีช่องทางขายได้อย่างกว้างขวาง
2. การคัดเลือกเกษตรกรผู้กู้ สถาบันผู้ให้กู้ควรระมัดระวังในการคัดเลือกเกษตรกรผู้กู้ให้ละเอียดถี่ถ้วน ต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มีนิสัยดี ตลอดจนมีความสามารถดำเนินงานเกษตรในขนาดซึ่งก่อให้เกิดรายได้เพียงพอ ซึ่งปกติย่อมชำระหนี้ได้ตามกำหนด
3. การให้การศึกษาอบรม สถาบันผู้ให้กู้จะต้องให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับสินเชื่อแก่เกษตรกรผู้กู้ เช่น ในเรื่องผลประโยชน์และโทษของการใช้สินเชื่อ ลู่ทางเพิ่มผลผลิต การทำการแผนการผลิต การออม เป็นต้น
4. การให้สินเชื่อเพื่อเพิ่มผลผลิต สถาบันผู้ให้กู้ควรช่วยเหลือเกษตรกรในการทำการแผนการผลิตโดยถูกต้องพอสมควรและควรให้สินเชื่อเพิ่มผลผลิตโดยคำนึงถึงแผนการผลิตความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้แต่ละราย การให้สินเชื่อเพิ่มผลผลิตควรจ่ายเป็นงวด ๆ ตามความต้องการในการดำเนินการเกษตรส่วนกำหนดการชำระคืนควรมีช่วงเวลาเพียงพอที่เกษตรกรผู้กู้จะขายผลผลิตของตนเองเมื่อได้ราคาที่เหมาะสม นอกจากนั้นควรสนับสนุนให้เกษตรกรผู้กู้ทำการเกษตรหลายอย่าง เพื่อให้มีรายได้เพิ่ม และเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนในกรณีที่ผลผลิตอย่างใดอย่างหนึ่งเสียหายหรือมีราคาตกต่ำ

5. การควบคุมแนะนำ สถาบันผู้ให้กู้ต้องควบคุมการใช้สินเชื่อของเกษตรกรอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยการออกไปตรวจสอบการใช้สินเชื่อให้เป็นไปตามแผนการผลิต

6. ทะเบียนเกษตรกรกรม สถาบันผู้ให้กู้ควรช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดทำทะเบียนเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำบัญชีแสดงรายรับ-รายจ่ายประจำปี เพื่อเป็นการยังรู้ฐานะทางการเงินของเกษตรกรผู้กู้หรือผู้ค้ำประกัน เพื่อใช้เป็นทางทดสอบหรือวัดผลของการให้เงินกู้

7. หลักประกัน สถาบันผู้ให้กู้ควรพิจารณากำหนดให้เหมาะสมกับจำนวนสินเชื่อและระยะเวลาการชำระคืน

8. การเชื่อมโยงสินเชื่อเข้ากับงานธุรกิจ สถาบันผู้ให้กู้ควรเชื่อมโยงงานสินเชื่อ งานขายผลิตผลการเกษตร และงานจัดหาวัสดุการเกษตรเข้าด้วยกันโดยบริบูรณ์ (Linkage credit marketing and supply functions) ซึ่งสถาบันผู้ให้กู้ควรจะดำเนินการด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับสถาบันอื่นที่น่าเชื่อถือ เพื่ออำนวยความสะดวกประโยชน์แก่เกษตรกร

9. เหตุสุดวิสัย โดยที่อาชีพทางการเกษตรต้องอาศัยดินฟ้าอากาศเป็นสำคัญ หากมีเหตุนอกเหนืออำนาจการควบคุมของสถาบันผู้ให้กู้และเกษตรกรผู้กู้เกิดขึ้น เช่น ฝนฟ้าอากาศแปรปรวน หรือมีภัยธรรมชาติอื่น ๆ ทำให้การผลิตทางการเกษตรได้ผลไม่แน่นอน ฉะนั้น เพื่อป้องกันความเสี่ยงภัยนี้ การให้สินเชื่อการเกษตรจึงควรพิจารณาให้ไม่เกินส่วนอันสมควร เช่น ไม่เกินร้อยละหกสิบแห่งค่าของผลิตผลส่วนเหลือเพื่อขายซึ่งคาดว่าจะได้ ถ้าเป็นการให้สินเชื่อเพื่อการผลิตบางประเภทที่มีความเสี่ยงมากกว่าประเภทอื่นก็ควรลดอัตราส่วนลงตามความเหมาะสม

10. การไม่ชำระหนี้ด้วยความจงใจ ในกรณีที่เกษตรกรผู้กู้จงใจไม่ชำระหนี้ทั้งที่สามารถชำระได้ หากสถาบันผู้ให้กู้ใช้ความสามารถในการติดตามทวงถามหนี้แล้วแต่ก็ไม่เป็นผล สถาบันผู้ให้กู้ควรดำเนินการตามกฎหมายเพื่อบังคับการชำระหนี้เพื่อมิให้ผู้อื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2527: 3-5)

การให้เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตร

วัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งของสหกรณ์การเกษตรคือ การให้เงินกู้หรือสินเชื่อแก่สมาชิกของสหกรณ์ ซึ่งปัจจุบันสหกรณ์ได้วางรูปแบบ และวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมกับการให้สินเชื่อการเกษตร โดยได้กำหนดหลักและวิธีปฏิบัติในเรื่องนี้ไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์และระเบียบการให้เงินกู้ระยะสั้น และระยะปานกลางแก่สมาชิก เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบแล้วว่าแหล่งเงินทุนสำหรับการดำเนินงานของสหกรณ์ได้มาจากการกู้ยืมเป็นสำคัญ เท่าที่ผ่านมานั้นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) นับเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของสหกรณ์การเกษตรในการกู้ยืมเพื่อจ่ายเป็นเงินกู้ให้แก่สมาชิก โดยสหกรณ์ได้แบ่งเงินกู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เงินกู้ระยะสั้น ได้แก่เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานเกษตรสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ ซึ่งสมาชิกผู้กู้จะต้องชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยให้เสร็จภายในเวลาที่ขายผลผลิตอันผลิตด้วยเงินกู้นั้นโดยปกติไม่เกิน 12 เดือน เว้นแต่ในกรณีพิเศษกำหนดส่งชำระคืนไม่เกิน 18 เดือน ทั้งนี้ นับตั้งแต่วันที่ทำหนังสือหรือหลักฐานการกู้ วัตถุประสงค์ของเงินกู้ระยะสั้นก็นำไปเป็นค่าใช้จ่ายดังนี้

1.1 ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตร ค่าเครื่องมือ ค่าซ่อมแซม ค่าซื้อปุ๋ยหรือสัตว์ปีกหรือสัตว์น้ำเพื่อเลี้ยงขายและค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร

1.2 ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อ ขาย แปรรูป และขายผลผลิตเกษตรกรรมซึ่งผู้กู้ผลิตขึ้น

1.3 ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตร เฉพาะที่ต้องชำระด้วยเงินสด

1.4 ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร

1.5 ค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร

1.6 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น

2. เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่เงินกู้เพื่อการลงทุนในสินทรัพย์การเกษตร ซึ่งปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูการผลิตหนึ่ง ๆ และสมาชิกผู้กู้ต้องชำระคืนเงินและดอกเบี้ยเป็นงวด ๆ โดยคำนึงถึงอายุการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินที่ใช้เงินกู้ จำนวนเงินกู้ รายได้ และความสามารถการชำระหนี้ ปกติให้ชำระคืนเสร็จภายในเวลา 3 ปี เว้นแต่ในกรณีพิเศษอาจให้เวลาไม่เกิน 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ทำหนังสือกู้หรือหลักฐานการกู้ วัตถุประสงค์ของเงินกู้ระยะปานกลางก็เพื่อนำไปลงทุน ดังต่อไปนี้

- 2.1 บุกเบิกหรือปรับปรุงที่ดิน หรือซื้อที่ดินการเกษตร
- 2.2 สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ คันคูน้ำ ประตูกักน้ำ และงานปรับปรุงที่ดินอย่างอื่น
- 2.3 ทำสวน
- 2.4 วางรูปประกอบการเกษตรขึ้นใหม่เพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น
- 2.5 ซื้อสัตว์ใช้งาน ซื้อหรือสร้าง หรือปรับปรุงเครื่องมือขนาดใหญ่ เครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกล อุปกรณ์การขนส่ง และอุปกรณ์อื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร
- 2.6 ลงทุนในการเลี้ยงปศุสัตว์ สัตว์ปีก หรือสัตว์น้ำ และลงทุนในกิจการอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกษตร
- 2.7 ชำระหนี้เดิมเกี่ยวกับการเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2528: 16-17)

อรุณรัตน์ รุ่งโรจน์ (2522) ได้ศึกษาเรื่อง "วิเคราะห์ปัญหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" โดยได้ทำการศึกษาเพื่อหาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดปริมาณสินเชื่อทางการเกษตร ศึกษาถึงจำนวนเกษตรกรที่ต้องการสินเชื่อ ศึกษาถึงวัตถุประสงค์ในการใช้สินเชื่อ หาค่าความยืดหยุ่นของปริมาณสินเชื่อเพื่อคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ รวมทั้งทำการพยากรณ์ปริมาณความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรในอนาคต ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าจำนวนเกษตรกรที่ต้องการสินเชื่อมีร้อยละ 72 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด ปริมาณสินเชื่อเฉลี่ยฟาร์มละ 12,350 บาท มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตร้อยละ 84 และเพื่อการบริโภคร้อยละ 16 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด เกษตรกรมีความสามารถในการชำระหนี้เพียงร้อยละ 22 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด ปริมาณสินเชื่อได้จากแหล่งที่เป็นสถาบันร้อยละ 43 และจากแหล่งไม่เป็นสถาบันร้อยละ 57 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด

จากการศึกษาถึงสินเชื่อทางการเกษตร ปรากฏว่า สินเชื่อทางการเกษตร เป็นปัจจัยที่จำเป็นมาก เนื่องจากการลงทุนเพื่อการผลิตของเกษตรกรในภาคนี้อาศัยเงินทุน การกู้ยืมถึงร้อยละ 41 ของการลงทุนทั้งหมด

จากการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสินเชื่อทางการเกษตรนั้นได้ ทำการศึกษาโดยแยกเป็น 3 ฟังก์ชัน คือ ฟังก์ชันความต้องการสินเชื่อทั้งหมด ฟังก์ชัน ความต้องการสินเชื่อเพื่อการผลิต และฟังก์ชันความต้องการสินเชื่อเพื่อการบริโภคซึ่ง ผลการวิเคราะห์ให้ผลเป็นที่น่าพอใจโดยค่า R^2 และ T ratio มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ สูงทั้ง 3 ฟังก์ชัน และสอดคล้องกับข้อสมมุติฐานทุกประการ

สำหรับผลการวิเคราะห์ฟังก์ชันความต้องการสินเชื่อทั้งหมดปรากฏว่า ระดับ ของหัวหน้าครอบครัวเป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงความต้องการสินเชื่อได้ดีที่ สุดโดยมีความยืดหยุ่น 0.7933 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสำคัญรองลงมา คืออัตราส่วน ระหว่างปริมาณสินเชื่อต่อทรัพย์สินที่ใช้ในครัวเรือนฟาร์ม ค่าใช้จ่ายประเภททุน ระดับการ ศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน การออมและขนาดของฟาร์ม

สำหรับผลการวิเคราะห์ฟังก์ชันความต้องการสินเชื่อเพื่อการผลิต ปรากฏว่า การบริโภคทุนเป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินเชื่อเพื่อการผลิตได้ ดีที่สุด โดยมีความยืดหยุ่น 0.7681 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสำคัญรองลงมา คือ ระดับอายุของหัวหน้าครัวเรือน อัตราส่วนระหว่างปริมาณสินเชื่อเพื่อการผลิตต่อทรัพย์สิน ที่ใช้ในครัวเรือนฟาร์ม ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ประสิทธิภาพของหัวหน้า ครัวเรือนและกำไรสุทธิ

ส่วนผลการวิเคราะห์ฟังก์ชันความต้องการเงินกู้เพื่อการบริโภค ปรากฏว่า อัตราส่วนระหว่างปริมาณสินเชื่อเพื่อการบริโภคต่อทรัพย์สินที่ใช้ในครัวเรือนฟาร์มเป็นปัจจัย ที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินเชื่อเพื่อการบริโภคได้ดีที่สุด โดยมีความ ยืดหยุ่น 0.8608 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสำคัญรองลงมาคือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในการบริโภค และกำไรสุทธิ

ส่วนการพยากรณ์ความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรปรากฏว่า ความต้องการสินเชื่อจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 8 ต่อปี ความต้องการสินเชื่อเพื่อการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ต่อปี และความต้องการสินเชื่อเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2523) ได้ศึกษาและสำรวจภาวะหนี้สินและความต้องการสินเชื่อของเกษตรกร ปี 2522 - 2523 พบว่า เกษตรกรมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเกษตรกรมีรายได้ก็น้อยและค่อนข้างยากจน ความยากจนดังกล่าวหาได้มีสาเหตุมาจากไร้ที่ทำการ แต่ปัญหาที่สำคัญคือ เกษตรกรส่วนใหญ่พึ่งการเกษตร (ทำนา) แต่เพียงอย่างเดียว รายได้อื่นมีน้อยและส่วนใหญ่ถือครองที่ดินขนาดเล็ก ขณะที่สมาชิกในครัวเรือนอยู่ในเกณฑ์สูงผลผลิตเกือบทั้งหมดจึงใช้ประโยชน์เพื่อการบริโภคเป็นหลัก และเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของสินเชื่อการเกษตรที่จะมีประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพการผลิต อีกทั้งไม่กระตือรือร้นที่จะขยายการผลิตหรือปรับปรุงวิธีการผลิตให้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ไม่ร่ำรวยนักและอยู่ในระดับพอมีกินมีใช้ นอกจากนี้เกษตรกรยังมีความเชื่อว่ามีน้อยควรใช้น้อยไม่นิยมการเป็นหนี้สินโดยถือว่าการมีหนี้สินเป็นสิ่งไม่ดีงาม

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2532) ได้วิจัยบทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการกระจายสินเชื่อและพัฒนาเศรษฐกิจ: กรณีศึกษาจังหวัดภาคเหนือตอนบนพบว่า การกระจายสินเชื่อโดยส่วนใหญ่ของจังหวัดภาคเหนือตอนบนมีลักษณะไม่เท่าเทียมกันสินเชื่อมีการกระจุกตัวอยู่กับลูกค้ารายใหญ่ในสัดส่วนที่มากกว่าลูกค้ารายย่อยได้รับ ธนาคารเน้นให้สินเชื่อแก่ลูกค้าในเขตอำเภอเมืองมากกว่าของเขตอำเภอรอบนอก สินเชื่อเฉลี่ยต่อรายตกอยู่กับลูกค้าในจังหวัดใหญ่มากกว่าลูกค้าในจังหวัดเล็ก การกระจายสินเชื่อทางด้านการเกษตรยังเน้นให้แก่ลูกค้าในเขตอำเภอเมืองมากกว่าเขตอำเภอรอบนอก และธนาคารยังให้ความสำคัญต่อการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าสาขาพาณิชย์กรรมมากกว่าลูกค้าในสาขาเศรษฐกิจอื่น ๆ อันแสดงถึงทิศทางในการให้สินเชื่อที่ยังไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐในอันที่จะกระจายและสนับสนุนการพัฒนาในชนบทให้มากกว่าในตัวเมือง ซึ่งน่าจะมีการทบทวนกันใหม่ในรายละเอียดเกี่ยวกับการกระจายสินเชื่อให้แก่ลูกค้าในเขตอำเภอเมืองและอำเภอรอบนอก การให้สินเชื่อแก่ลูกค้าในแต่ละระดับชั้นของสินเชื่อ ชนิดหรือประเภทของธุรกิจที่ได้รับสินเชื่อในแต่ละระดับชั้นของสินเชื่อ และการพิจารณาขนาดของสินเชื่อเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาในแต่ละจังหวัดให้มากที่สุด

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2534) ได้ทำการศึกษาและวิจัยเรื่องการบริหารสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในภาคเหนือ ปี 2533 จากผลการศึกษาสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในภาคเหนือ 9 จังหวัด คือ อุทัยธานี ตาก พิจิตร โลก เพชรบูรณ์ ลำปาง เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอนและน่าน โดยใช้ข้อมูลของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 28 สหกรณ์ ประชากรตัวอย่างจำนวน 820 ตัวอย่างที่มีทุนดำเนินงานไม่เกิน 5,000,000 บาท มีผลการศึกษาดังนี้

1. สภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก ระหว่างปี 2530 - 2532 มีทุนดำเนินงานโดยเฉลี่ยต่อปี 94,287,928 บาท เฉลี่ยสหกรณ์ละ 3,367,426 บาท แหล่งเงินทุนที่สำคัญของทุนดำเนินงาน คือ ทุนจากการกั๊ยมคิดเป็นร้อยละ 56.84 ของทุนดำเนินงานทั้งหมดแหล่งกั๊ยมที่สำคัญคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร การจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิกทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยเฉลี่ยต่อปีเป็นเงิน 48.37 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นเงินกู้ระยะสั้น 36.36 ล้านบาท ระยะปานกลาง 12.01 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 75.17 และ 24.83 ของเงินกู้ทั้งหมด

2. ความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกต่อสหกรณ์ระหว่างปี 2530-2532 คิดเป็นร้อยละ 51.38, 57.77 และ 54.95 เฉลี่ยร้อยละ 54.81 ของต้นเงินถึงกำหนดชำระ

การชำระดอกเบี้ยของสมาชิกเป็นดอกเบี้ยค้างชำระของสมาชิกระหว่างปี 2530 - 2532 สมาชิกส่งชำระดอกเบี้ยค้าง คิดเป็นร้อยละ 34.24, 37.78 และ 42.08 เฉลี่ยร้อยละ 38.15

การชำระดอกเบี้ยเพียงชำระสมาชิกส่งชำระระหว่างปี 2530-2532 คิดเป็นร้อยละ 56.53, 63.36 และ 70.41 เฉลี่ยร้อยละ 63.69 เพราะฉะนั้นจะมีดอกเบี้ยประจำปีค้างชำระ คิดเป็นร้อยละ 36.31

ส่วนการชำระหนี้ของสหกรณ์ต่อแหล่งเงินกู้คือ ธ.ก.ส. นั้น ผลปรากฏว่าในรอบ 3 ปีสหกรณ์สามารถส่งชำระต้นเงินกู้ยืมต่อเจ้าหนี้ที่ ธ.ก.ส. โดยเฉลี่ยร้อยละ 53.40

3. ผลการบริหารสินเชื่อจากผลการวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจสินเชื่อในรอบ 3 ปี คือ 2530-2532 ของสหกรณ์ขนาดเล็กในภาคเหนือทั้ง 28 สหกรณ์ มีรายได้ดอกเบี้ยรับจากเงินที่ให้สมาชิกกั๊ยม จำนวน 9.65 ล้านบาท 10.46 ล้านบาท และ 10.46 ล้านบาท ตามลำดับ

มีค่าใช้จ่ายได้แก่ ดอกเบี้ยจ่ายเจ้าหนี้เงินกู้ เงินเดือนพนักงานสินเชื่อ ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ ค่าเผื่อหนี้สูญดอกเบี้ยค้างรับ และค่าปรับค้างรับจำนวน 6.30 ล้านบาท 6.28 ล้านบาท และ 5.99 ล้านบาท สหกรณ์มีกำไรเฉพาะธุรกิจสินเชื่อ คิดเป็นร้อยละ 34.68, 39.94 และ 42.76 เหลือร้อยละ 39.25

เมื่อนำดอกเบี้ยประจำปีค้างชำระไปหักออกจากกำไรเฉพาะธุรกิจสินเชื่อคือ (39.25-36.31) จะมีกำไรเฉพาะธุรกิจสินเชื่อจริง ๆ เพียงร้อยละ 2.94 จะเห็นได้ว่า ส่วนเหลือที่ได้รับน้อยมากเพราะรายได้ส่วนใหญ่ไปค้างอยู่กับดอกเบี้ยค้างชำระประจำปีและถ้ามีสมาชิกชำระหนี้ได้น้อยไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และมีดอกเบี้ยค้างชำระประจำปีสูงมาก สหกรณ์จะขาดทุน และจะต้องนำเงินส่วนอื่นมาชำระหนี้ซึ่งคงจะเป็นทุนเรือนหุ้น เงินสำรอง และเงินฝากและต่อไปเงินทุนของสหกรณ์ก็จะลดน้อยลงในที่สุดและเมื่อได้นำค่าใช้จ่ายในการบริหารสินเชื่อมาวิเคราะห์ว่าเป็นสัดส่วนเท่าใดของปริมาณสินเชื่อ จะเห็นได้ว่าอัตราค่าใช้จ่ายต่อปริมาณสินเชื่อที่ให้แก่มหาชิกในแต่ละปีอยู่ในอัตราส่วน 0.11-0.15: 1 หมายความว่าปริมาณสินเชื่อ 100 บาท จะเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารสินเชื่อเท่ากับ 11-15 บาท ซึ่งปริมาณสินเชื่อ 100 บาทสหกรณ์จะได้กำไรเฉพาะธุรกิจเท่ากับ 39 บาท

4. ทศณคติและพฤติกรรมของสมาชิกเกี่ยวกับธุรกิจสินเชื่อ การวิเคราะห์ ทศณคติของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในภาคเหนือ 28 สหกรณ์ จำนวนตัวอย่าง 820 ตัวอย่างนั้นผู้วิจัยได้นำคำตอบของสมาชิกผู้เข้ารับการสัมภาษณ์มาพิจารณาโดยแบ่งเป็น 2 ด้านคือ ทศณคติที่ดี (คือเห็นด้วย) กับทศณคติที่ไม่ดี (คือไม่เห็นด้วย) จากทฤษฎีทศณคติดังกล่าวแล้วข้างต้นผลปรากฏว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีทศณคติดีมากที่สุดต่อสหกรณ์ในเรื่องการไปติดต่อขอกู้เงินจากสหกรณ์การเกษตรแล้ว ได้รับความสะดวกจากสหกรณ์ จำนวน 780 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 95.12 รองลงมาคือ ในเรื่องเงื่อนไขการให้เงินกู้ของสหกรณ์เป็นที่น่าพอใจจำนวน 776 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 94.63 และรองลงมาคืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสหกรณ์ต่ำกว่าแหล่งเงินกู้อื่น ๆ จำนวน 766 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 93.41

ส่วนทศณคติที่ไม่ดีพบมากที่สุดคือ เมื่อสมาชิกนำเงินมาชำระหนี้แล้วเกรงว่า จะไม่ได้รับเงินกู้คืนจำนวน 690 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 84.15 รองลงมาคือ การที่สมาชิกไม่นิยมฝากเงินกับสหกรณ์ เพราะไม่สะดวกในการถอนเงินเท่าธนาคารพาณิชย์จำนวน 674 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 84.20 และรองลงมาคือ เงินกู้ของสหกรณ์สมาชิกเข้าใจว่าเป็นของทางราชการช่วยเหลือ จำนวน 524 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.90 และรองลงมาคือวิธีการกู้เงินของสหกรณ์ไม่สะดวก ยุ่งยากมีหลายขั้นตอนคิดเป็นร้อยละ 62.20

ด้านพฤติกรรมการใช้สินเชื่อ ของสมาชิกสหกรณ์สมาชิกส่วนใหญ่ได้รับสินเชื่อในรูปเงินสดมากที่สุด โดยเฉลี่ยได้รับสินเชื่อคนละ 10,173 บาท รองลงมาในรูปวัสดุการเกษตรและรองลงมาคือ ทั้งในรูปเงินสดและวัสดุการเกษตร

กัลยาพร กัลยาบุตร (2535) ได้ศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อของเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ.2533" พบว่า เกษตรกรใช้สินเชื่อในการผลิตร้อยละ 52.97 ของสินเชื่อทั้งหมดและใช้สินเชื่อไปในการบริโภคร้อยละ 47.03 ของสินเชื่อทั้งหมดสินเชื่อที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อระยะสั้นแหล่งสินเชื่อที่สำคัญได้แก่ ผู้ให้กู้ที่ไม่เป็นสถาบันหรือเอกชนซึ่งเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 52.63 เมื่อเทียบกับร้อยละ 43.37 จากแหล่งที่เป็นสถาบัน สำหรับผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างสินเชื่อการเกษตรกับปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการใช้สินเชื่อั้น ปรากฏว่าหนี้สินค้างชำระเมื่อตอนต้นปีทรัพย์สินในการดำเนินการเกษตรของฟาร์ม และค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับสินเชื่อการเกษตร ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อการเกษตร ณ ระดับฟาร์ม ปรากฏว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อการเกษตรของครัวเรือนที่กู้ยืมใน อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ได้แก่ รายได้สุทธิในฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน หนี้สินค้างชำระเมื่อตอนต้นปีและทรัพย์สินในการดำเนินการเกษตรของฟาร์ม สำหรับผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างครัวเรือนที่กู้และครัวเรือนที่ไม่กู้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภทพบว่า ปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติและมีผลให้ครัวเรือนที่กู้และไม่กู้มีความแตกต่างกันคือพื้นที่เพาะปลูกและหนี้สินค้างชำระเมื่อตอนต้นปี

กัลยา ไตวิชญ์ชัย (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลกระทบบต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม อ.พัฒนาโคม จ.ลพบุรี" ซึ่งในการศึกษาได้แบ่งกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 4 กลุ่มตามสัดส่วนการชำระคืนร้อยละ 0-25, 26-50, 51-75 และมากกว่า 75 ผลการดำเนินงานของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการในรอบปีทางบัญชี 2533 พบว่า เกษตรกรมีรายได้สุทธิรวมครัวเรือนละ 77,863 บาท ซึ่งเป็นรายได้สุทธิจากการเลี้ยงโคนม 41,688 บาท รายได้สุทธิจากการเกษตรอื่น ๆ 16,156 บาท และรายได้สุทธินอกการเกษตร 20,023 บาท เกษตรกรมีเงินกู้ถึงกำหนดชำระตามโครงการเฉลี่ย 24,393 บาท แต่ชำระคืนได้เพียง 10,805 บาท หรือร้อยละ 44.30 ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรใช้รายได้บางส่วนไปในการบริโภคและชำระหนี้สินอื่น ๆ ด้านผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสัดส่วนการ

ชำระคืนพบว่า ปัจจัยที่มีผลสนับสนุนการชำระคืนได้แก่ รายได้สุทธิจากการเลี้ยงโคนมและรายได้สุทธิมาจากการเกษตรอื่น ๆ ส่วนปัจจัยที่มีผลเป็นอุปสรรคต่อการชำระคืนได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค

จินตนา ฉันทศรีธธาการ (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ปีการผลิต 2533/34" พบว่า สมาชิกมีความต้องการสินเชื่อการเกษตรระยะสั้นเฉลี่ยฟาร์มละ 24,010.17 บาท กู้สหกรณ์ได้เฉลี่ยฟาร์มละ 12,064.15 บาท และระยะปานกลางเฉลี่ยฟาร์มละ 104,072.57 บาท กู้จากสหกรณ์ได้เฉลี่ยฟาร์มละ 81,993.66 บาท ส่วนที่เหลือกู้จากแหล่งเงินทุนภายนอก

การศึกษาถึงปัจจัย ที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์นั้น ได้ทำการศึกษาโดยแยกเป็น 3 สมการ คือ สมการความต้องการสินเชื่อการเกษตรทั้งหมด สมการความต้องการสินเชื่อการเกษตรระยะสั้น และสมการความต้องการสินเชื่อการเกษตรระยะปานกลาง ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์สมการความต้องการสินเชื่อการเกษตรทั้งหมด ปรากฏว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรทั้งหมด คือ การลงทุนในการเกษตร การลงทุนนอกเกษตรและรายจ่ายในการเกษตร

ผลการวิเคราะห์สมการความต้องการสินเชื่อการเกษตรระยะสั้น ปรากฏว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรระยะสั้น คือ รายจ่ายในการเกษตร

ผลการวิเคราะห์สมการความต้องการสินเชื่อทางเกษตรระยะปานกลางปรากฏว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรระยะปานกลาง คือ การลงทุนในการเกษตรและการลงทุนนอกการเกษตร

อรวรรณ กมล (2536) ได้ทำการวิเคราะห์เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอย

สะเกต จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533" พบว่าสมาชิกมีหนี้ถึงกำหนดชำระเฉลี่ย
ครัวเรือนละ 25,194.08 บาท สมาชิกสามารถชำระหนี้คืนตามกำหนดได้ทั้งหมดเฉลี่ย
ครัวเรือนละ 19,159.14 บาท คิดเป็นร้อยละ 76.05 สมาชิกสามารถชำระหนี้คืนตาม
กำหนดได้บางส่วนเฉลี่ยครัวเรือนละ 3,455.07 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.71 สมาชิก
ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตามกำหนดเฉลี่ยครัวเรือนละ 2,579.87 บาท คิดเป็นร้อยละ
10.24

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์
ปรากฏว่า หนี้สินทั้งหมดเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก
สหกรณ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนและรายได้ทั้งหมดของ
ครัวเรือนตามลำดับ

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์ และคณะ (2536) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการให้
สินเชื่อการเกษตรและเอกสารสิทธิ์ในท้องที่จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าการให้สินเชื่อการเกษตร
ของสถาบันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้ข้อมูลสถิติตั้งแต่ปี 2522-2529 จาก
ธนาคารแห่งประเทศไทยมาทำการวิเคราะห์ปรากฏว่า สถาบันการเงินที่ปล่อยสินเชื่อการ
เกษตรที่สำคัญมี 3 สถาบันการเงิน คือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
(ธ.ก.ส.) สหกรณ์การเกษตรและธนาคารพาณิชย์ แต่การศึกษาครั้งนี้จะกล่าวถึง ธ.ก.ส.
และสหกรณ์การเกษตร ผลการศึกษาปรากฏว่า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การ
เกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอัตราการเจริญเติบโตของปริมาณเงินให้กู้ทั้งหมดสูง
กว่าอัตราการเจริญเติบโตของยอดเงินคงค้าง ซึ่งแสดงว่าการเก็บหนี้คืนมีแนวโน้มดีมาก
และอัตราการเจริญเติบโตในของทั้ง 2 ประเภทอยู่ในอัตราสูง ซึ่งแสดงถึงการขยาย
ของสินเชื่อการเกษตรที่ ธ.ก.ส. ปล่อยจะอยู่ในอัตราค่อนข้างสูงเช่นกัน ปริมาณเงินให้
กู้ทั้งหมดประกอบด้วยปริมาณเงินที่ให้กู้แก่เกษตรกรโดยตรง ปริมาณเงินที่ให้กู้แก่สหกรณ์
การเกษตรและปริมาณเงินที่ให้กู้แก่กลุ่มเกษตรกรนั้นคิดเป็นร้อยละ 79.51, 20.19 และ
0.30 ของสินเชื่อที่ ธ.ก.ส. ให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ ส่วนยอดเงินคงค้างทั้งหมดประกอบ
ด้วยยอดเงินคงค้างจากเกษตรกรโดยตรง ยอดเงินคงค้างจากสหกรณ์การเกษตรและยอด
เงินคงค้างจากกลุ่มเกษตรกรซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70.93, 27.05 และ 2.02 ของยอด
เงินคงค้างทั้งหมดตามลำดับ ผลการวิเคราะห์พบว่า ธ.ก.ส. จะนิยมปล่อยสินเชื่อให้แก่
เกษตรกรโดยตรงมากที่สุดเพราะอัตราการเจริญเติบโตของการปล่อยสินเชื่อการเกษตรให้

แก่เกษตรกรสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตของการปล่อยสินเชื่อการเกษตร ให้แก่สหกรณ์ และการปล่อยสินเชื่อให้แก่กลุ่มเกษตรกรสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตของการปล่อยสินเชื่อการเกษตรให้แก่สหกรณ์ สำหรับการปล่อยสินเชื่อให้แก่สหกรณ์การเกษตรมีปริมาณไม่สูงมากนัก โดยพิจารณาจากอัตราการเจริญเติบโตของการให้สินเชื่อการเกษตรแก่สหกรณ์การเกษตรยังน้อยกว่าอัตราการเจริญเติบโตของปริมาณสินเชื่อการเกษตรทั้งหมด ถึงแม้ว่าการเก็บหนี้จากสหกรณ์การเกษตรจะอยู่ในขั้นดีมากก็ตาม ส่วนการปล่อยสินเชื่อการเกษตรให้แก่กลุ่มเกษตรกรมีแนวโน้มลดลงอย่างมาก เพราะกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่มักจะมีปัญหาในการชำระหนี้คืน เนื่องจากการบริหารงานของกลุ่มโดยทั่วไปไม่ค่อยจะได้ผลดังนั้น ธ.ก.ส. จึงเลือกปล่อยสินเชื่อการเกษตรเฉพาะกลุ่มเกษตรกรในบางจังหวัดของภาคที่ไม่มีปัญหาการชำระหนี้คืนเท่านั้น

ปราณี กุลอารีรัตน์ (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนทางธุรกรรมในการกู้ยืมเงินของเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์และร้อยเอ็ด" จากผลการวิเคราะห์ พบว่า เกษตรกรทั้งในจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดร้อยเอ็ดที่กู้ยืมเงินจากแหล่งที่เป็นสถาบันจะมีต้นทุนทางธุรกรรมในการกู้ยืมเงินสูงกว่าแหล่งที่ไม่เป็นสถาบัน นอกจากนี้ยังพบว่า การกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์จะมีต้นทุนทางธุรกรรมในการกู้ยืมเงินสูงที่สุดสำหรับต้นทุนในการกู้ยืมเงินจากแหล่งที่ไม่เป็นสถาบันจะสูงกว่าแหล่งที่เป็นสถาบัน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนทางธุรกรรมในการกู้ยืมเงิน จากแหล่งที่เป็นสถาบัน ปรากฏว่าระยะเวลาการกู้ การค้าประกันประเภทแหล่งสินเชื่อที่เป็นสถาบัน และประเภทผู้กู้เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนทางธุรกรรมในการกู้ยืมเงินจากแหล่งที่เป็นสถาบันสำหรับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนทางธุรกรรมในการกู้ยืมเงินจากแหล่งที่ไม่เป็นสถาบัน ได้แก่ ประเภทผู้ให้กู้ ความคุ้นเคยกับผู้ให้กู้ และระยะเวลาการกู้

กัมปนาท เพ็ญสุภา (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอบ้านดง จังหวัดพิจิตร" ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในรอบปีทางบัญชี 2534 เกษตรกรชำระคืน ธ.ก.ส. ได้บางส่วนจำนวน 44 ครัวเรือนและชำระคืนไม่ได้เลย 19 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 69.84 และ 30.16 สำหรับผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกู้ค้างชำระกับปัจจัยต่าง ๆ พบว่าค่าใช้จายในการดำเนินงานฟาร์มและปริมาณเงินกู้มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินกู้ค้างชำระ ณ ความเชื่อมั่นระดับสูงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณ

เงินกู้ค้างชำระพบว่า รายได้จากการเกษตร ค่าใช้จ่ายในการบริโภคและปริมาณเงินกู้มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินกู้ค้างชำระ

ชำนานู ธรรมไชย (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรปลูกข้าวธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร: กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่"

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรปลูกข้าวส่วนมากเป็นชายมีอายุเฉลี่ย 48 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้วอยู่ด้วยกันและมีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เกษตรกรได้เข้าเป็นลูกข้าวธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรโดยเฉลี่ย 13 ปี และส่วนมากมีสภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเองโดยมีพื้นที่เฉลี่ย 3 ไร่ต่อครอบครัว สำหรับรายได้ของเกษตรกรปลูกข้าวส่วนมากได้มาจากภาคการเกษตรและภาคนอกเกษตร โดยเฉลี่ยครอบครัวละ 60,130 บาทต่อปี เกษตรกรปลูกข้าวส่วนใหญ่นำผลผลิตการเกษตรไปจำหน่ายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น สำหรับปัญหาการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรปลูกข้าวระบุได้แก่ ราคาผลผลิตที่ตกต่ำ ราคาไม่เป็นธรรม และเครื่องจักรไม่เพียงพอ เกษตรกรปลูกข้าวธนาคารส่วนใหญ่ได้เงินกู้จากธนาคารมาลงทุนการผลิตทางการเกษตรระหว่าง 2,500 - 26,000 บาท โดยเป็นสัญญาเงินกู้จำนวนหนึ่งสัญญา และเป็นประเภทของเงินกู้ระยะสั้นเพื่อการผลิตจำนวนมากที่สุด และได้ใช้ลูกข้าวธนาคารกลุ่มเดียวกันค้าประกันเงินกู้สำหรับการนำเงินกู้มาดำเนินการนั้นผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรปลูกข้าวส่วนใหญ่นำมาใช้จ่ายในการปลูกกระเทียม ผลการดำเนินงานด้านการเกษตรหลังจากกู้เงินธนาคารพบว่า เกษตรกรปลูกข้าวประสบกับการขาดทุนตลอดมาจึงไม่สามารถนำเงินไปชำระคืนเงินกู้ธนาคารได้ตามระยะเวลาที่กำหนดสำหรับการติดต่อกับธนาคารนั้นพบว่า มีเกษตรกรปลูกข้าวจำนวนน้อยได้เข้าไปติดต่อกับธนาคาร สาเหตุที่ไม่เข้าไปติดต่อเนื่องจากไม่มีเงินไปชำระหนี้เงินกู้

ปัจจัยที่มีผลการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าวนั้นพบว่า ปัจจัยที่เกิดจากตัวเกษตรกรปลูกข้าวเองที่สำคัญได้แก่ การเป็นหนี้สินเพิ่มโดยกู้เงินจากบุคคลภายนอกมีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัว การนำเงินกู้ไปทำกิจการอื่น ๆ นอกเหนือสัญญาเงินกู้ การเลิกประกอบอาชีพการเกษตรและการป่วยซึ่งเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ส่วนปัจจัยที่เกิดจากภายนอกที่สำคัญได้แก่ ราคาของผลผลิตตกต่ำ ผลผลิต

ได้รับความเสียหายจากธรรมชาติ ส่วนปัจจัยที่เกิดจากมูลเหตุอื่น ๆ ได้แก่ เกษตรกร
ลูกค้าเกรงว่าเมื่อชำระเงินกู้แล้วจะกู้ใหม่ไม่ได้

กรอบแนวความคิดรวบยอด
(Conceptual Framework)

การศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของ
สมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย" สามารถเขียน
สมการของความต้องการสินเชื่อการเกษตรได้ดังนี้

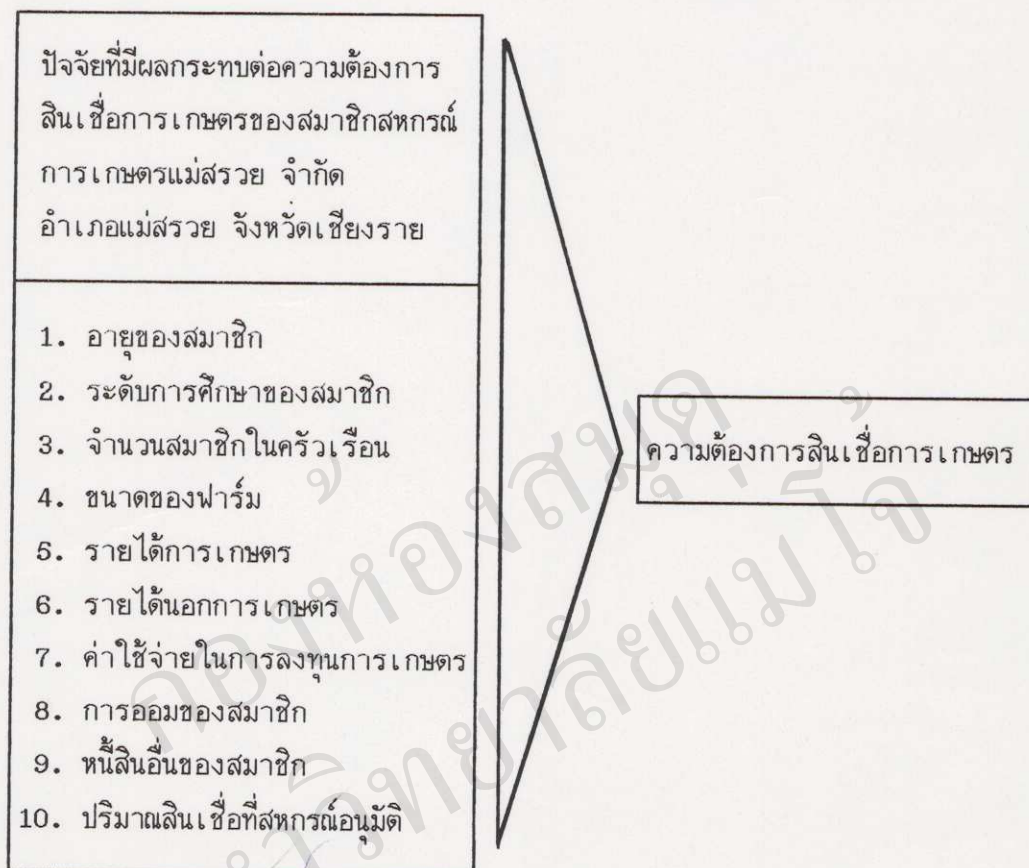
$$y = f(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6, x_7, x_8, x_9, x_{10})$$

กำหนดให้ y = ความต้องการสินเชื่อการเกษตรหนึ่งหน่วยเวลา

- x_1 = อายุของสมาชิก มีหน่วยเป็นปี
- x_2 = ระดับการศึกษาของสมาชิก
- x_3 = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีหน่วยเป็นคน
- x_4 = ขนาดของฟาร์ม มีหน่วยเป็นไร่
- x_5 = รายได้การเกษตรทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด มีหน่วยเป็นบาท
- x_6 = รายได้นอกการเกษตร มีหน่วยเป็นบาท
- x_7 = ค่าใช้จ่ายในการลงทุนการเกษตรทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด มีหน่วยเป็นบาท
- x_8 = การออมของสมาชิก มีหน่วยเป็นบาท
- x_9 = หนี้สินอื่นของสมาชิก มีหน่วยเป็นบาท
- x_{10} = ปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติ มีหน่วยเป็นบาท

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

สมมติฐานในการวิจัย (Hypotheses)

ความต้องการสินค้าเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด สามารถอธิบายได้โดยตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้ คือ

1. อายุของสมาชิก มีผลต่อความต้องการสินค้าเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น
2. ระดับการศึกษาของสมาชิก มีผลต่อความต้องการสินค้าเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อความต้องการสินค้าเชื่อการเกษตรของสมาชิกเพิ่มขึ้น
4. ขนาดของฟาร์ม มีผลต่อความต้องการสินค้าเชื่อการเกษตรของสมาชิกเพิ่มขึ้น
5. รายได้จากการเกษตรมีผลต่อความต้องการสินค้าเชื่อการเกษตรของสมาชิกลดลง
6. รายได้นอกการเกษตร มีผลต่อความต้องการสินค้าเชื่อการเกษตรของสมาชิกลดลง
7. ค่าใช้จ่ายในการผลิตการเกษตร มีผลต่อความต้องการสินค้าเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น
8. การออมของสมาชิก มีผลต่อความต้องการสินค้าเชื่อการเกษตรลดลง
9. หนี้สินอื่นของสมาชิกมีผลต่อความต้องการสินค้าเชื่อการเกษตรของสมาชิกลดลง
10. ปริมาณสินค้าเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติมีผลต่อความต้องการสินค้าเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย" ได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

(Location of the Research)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการในเขตพื้นที่ดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 7 ตำบล แต่กลุ่มสมาชิกอยู่ใน 6 ตำบล อีก 1 ตำบลอยู่ในเขตภูเขาสูงประชากรเป็นชาวไทยภูเขา สหกรณ์จึงยังไม่เปิดรับสมาชิกในเขตตำบลนี้ สำหรับตำบลที่มีกลุ่มสมาชิกกระจายอยู่ 6 ตำบล คือ ตำบลแม่สรวย ตำบลแม่พริก ตำบลเจดีย์หลวง ตำบลศรีถ้อย ตำบลป่าแดด และตำบลท่าก้อ ส่วนตำบลที่อยู่นอกเขตดำเนินงาน คือ ตำบลลาวัว

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

(The Respondents and Sampling Procedure)

ประชากร ได้แก่ สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ซึ่งจากรายงานประจำปี 2538 มีสมาชิกจำนวน 1,793 คน สังกัดกลุ่มต่าง ๆ รวม 40 กลุ่ม กระจายอยู่ตามตำบลต่าง ๆ ใน 6 ตำบล กลุ่มที่มีสมาชิกมากที่สุด 86 คน กลุ่มที่มีสมาชิกน้อยที่สุด 12 คน โดยเฉลี่ยมีสมาชิกกลุ่มละ 45 คน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเก็บข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์ทุกกลุ่มโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิด 0.05 หรือร้อยละ 5 ซึ่งจะได้ขนาดของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 327 คน ตามสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

ซึ่ง n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (จำนวน)
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิด

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าของกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{1,793}{1 + 1,793(0.05)^2} \\ &= \frac{1,793}{1 + 4.4825} \\ &= \frac{1,793}{5.4825} \\ &= 327 \end{aligned}$$

ทำการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling)
 ตามกลุ่มของสมาชิกสหกรณ์ที่ได้แบ่งไว้แล้วตามพื้นที่ ดังนี้

ตาราง 1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

กลุ่มที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
1	บ้านห้วยसान	34	6
2	บ้านสันกลาง	12	2
3	บ้านแม่สรวย	41	7
4	บ้านสันจำปา	21	4
5	บ้านหัวริน	29	5
6	บ้านป่าแดด	47	8
7	บ้านหัวฝาย	70	13
8	บ้านดินดำ 1	58	11
9	บ้านห้วยเอี้ย	36	7
10	บ้านแม่พริก	40	7

ตาราง 1 (ต่อ)

กลุ่มที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
11	บ้านป่าดงงาม	62	11
12	บ้านหนองบัวสรวาย	53	10
13	บ้านห้วยหมอเผ่า 1	54	10
14	บ้านทุ่งยาว	86	15
15	บ้านร้องบง 1	70	13
16	บ้านสันชัยเหล็ก	47	8
17	บ้านดอนสลี	53	10
18	บ้านศรีถ้อย	51	9
19	บ้านห้วยส้ม	25	5
20	บ้านป่าสัน	47	9
21	บ้านทุ่งฟ้าผ่า	49	9
22	บ้านสันปูเลย	34	6
23	บ้านสันจำปา	33	6
24	บ้านหัวทุ่ง	84	15
25	บ้านป่าถ่อน	49	9
26	บ้านปากว้าว	13	2
27	บ้านดินดำ 2	72	13
28	บ้านสันมะเฟน	47	9
29	บ้านทองทิพย์	64	12
30	บ้านสบก้อ	57	10
31	บ้านทุ่งด้อม	38	7
32	บ้านห้วยหมอเผ่า 2	24	4
33	บ้านโป่ง	58	11
34	บ้านปางอ้อย	36	7

ตาราง 1 (ต่อ)

กลุ่มที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
35	บ้านโป่งกลาง	27	5
36	บ้านท่าก๊อพลับพลา	33	6
37	บ้านไธสง	46	8
38	บ้านสันเครือฟ้า	36	7
39	บ้านร่องนาง 2	39	7
40	บ้านห้วยอ้อ	20	4
รวม		1,793	327

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
(The Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น

3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสหกรณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดของฟาร์ม รายได้จากการเกษตร รายได้นอกการเกษตร รายจ่ายในการผลิตการเกษตร รายจ่ายนอกภาคเกษตร ภาวะหนี้สินของครัวเรือน และ จำนวนเงินออมของสมาชิก

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ เงินกู้ระยะสั้น เงินกู้ระยะปานกลาง การส่งชำระหนี้ แหล่งเงินกู้นอกเหนือจากสหกรณ์ เงินทุนของตนเองที่มีอยู่แล้ว

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์ต่อการดำเนินธุรกิจ
 ลินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์ เช่น ความสะดวกในการติดต่อธุรกิจลินเชื่อ การต้อนรับของ
 พนักงาน เป็นต้น

การทดสอบแบบสอบถาม (Questionnaire Pretest)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม
 ข้อมูลและได้ทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความเที่ยงตรง (Validity) และความ
 เชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดสิ่ง
 ที่ต้องการศึกษาดังนี้

1. ในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำ
 แบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้พิจารณา แนะนำ ตรวจสอบ
 และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้เนื้อหาตรงประเด็นและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

2. การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้นำ
 แบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบกับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด
 ที่มีใช้เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมาย จำนวน 20 คน เพื่อหาความเชื่อถือได้ของความสอดคล้องภายใน (Internal Reliability) โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์
 สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation) ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
1. อายุของสมาชิก (x_1)	-.0116
2. ระดับการศึกษาของสมาชิก (x_2)	.2494
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (x_3)	-.0216

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
4. ขนาดของฟาร์ม (X_4)	.3378
5. รายได้การเกษตร (X_5)	.8710 **
6. รายได้นอกการเกษตร (X_6)	.2535
7. ค่าใช้จ่ายในการลงทุนการเกษตร (X_7)	.9752 **
8. การออมของสมาชิก (X_8)	.3868
9. หนี้สินอื่นของสมาชิก (X_9)	-.1661
10. ปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติ (X_{10})	.1078

2 - tailed Signif: *.01, **.001

3. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดสอบไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมแบบสอบถามในบางตอนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนที่จะนำแบบสอบถามดังกล่าวออกไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง

วิธีการรวบรวมข้อมูล (Data Collection Procedure)

ผู้ศึกษาวิจัยขอความร่วมมือจากพนักงานสินเชื่อของสหกรณ์ จำนวน 4 คน ผู้วิจัยอีก 1 คน และนักวิชาการสหกรณ์ประจำสำนักงานสหกรณ์อำเภอแม่สรวยอีก 1 คน รวม 6 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. เนื่องจากปัจจุบันผู้ศึกษาวิจัยดำรงตำแหน่งสหกรณ์อำเภอแม่สรวย จึงนำเรื่องนี้เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ ในการศึกษาวิจัย

2. ประชุมชี้แจง ให้นักงานสินเชื่อของสหกรณ์ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสำรวจและอธิบายรายละเอียดในแบบสอบถามให้เข้าใจเพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน
3. ติดต่อประสานงานกับประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม ทั้ง 40 กลุ่มในการกำหนดวันตอบแบบสอบถาม
4. ผู้ศึกษาวิจัยและคณะเก็บข้อมูลตามกำหนดการ

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จัดหมวดหมู่และบันทึกข้อมูลลงในแบบรหัส (Coding Form) รวม 327 ตัวอย่าง
2. วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้ค่าร้อยละ ความถี่ และการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation) ซึ่งได้กำหนดสมการความต้องการสินเชื่อการเกษตรไว้ดังนี้

$$y = f(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6, x_7, x_8, x_9, x_{10})$$

โดยกำหนดให้

y	=	ความต้องการสินเชื่อการเกษตรหนึ่งหน่วยเวลา
x_1	=	อายุของสมาชิก มีหน่วยเป็นปี
x_2	=	ระดับการศึกษาของสมาชิก
x_3	=	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีหน่วยเป็นคน
x_4	=	ขนาดของฟาร์ม มีหน่วยเป็นไร่
x_5	=	รายได้การเกษตร ทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด มีหน่วยเป็นบาท
x_6	=	รายได้นอกการเกษตร ทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด มีหน่วยเป็นบาท
x_7	=	ค่าใช้จ่ายในการลงทุนการเกษตร ทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด มีหน่วยเป็นบาท
x_8	=	การออมของสมาชิก มีหน่วยเป็นบาท

$$\begin{aligned}
 x_9 &= \text{หนี้สินอื่นของสมาชิก มีหน่วยเป็นบาท} \\
 x_{10} &= \text{ปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติ มีหน่วยเป็นบาท}
 \end{aligned}$$

ระยะเวลาในการวิจัย
(Research Duration)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาทั้งสิ้น 10 เดือน คือ เดือนมิถุนายน 2539
ถึงเดือน มีนาคม 2540

กองหอสมุด
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผลการศึกษาวิจัยและวิจารณ์
(Results and Discussion)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งผลการศึกษาวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการศึกษาถึงสภาพทั่วไปทาง เศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติ ของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด โดยเสนอในเชิงพรรณารูปของการอธิบายพร้อม ตารางประกอบ

ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการ เกษตรของสมาชิกสหกรณ์ โดยการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สภาพทั่วไปเกี่ยวกับ เศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด ทาง ด้านเศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติ โดยใช้ตัวอย่างของสมาชิกจำนวน 327 คน กระจาย อยู่ตามกลุ่มต่าง ๆ รวม 40 กลุ่ม ใน 6 ตำบล คือ ตำบลแม่สรวย ตำบลแม่พริก ตำบล เจดีย์หลวง ตำบลศรีถ้อย ตำบลป่าแดด และตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ปัจจัยทางด้านสังคม

จากการศึกษาพบว่า จำนวนสมาชิกสหกรณ์เมื่อจำแนกตามเพศ จะมีเพศชาย มากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย ร้อยละ 85 และเพศหญิง ร้อยละ 15 ที่เป็นเช่นนี้อาจ เพราะว่าเกษตรกรที่ขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์มักจะมอบให้หัวหน้าครอบครัวเป็นผู้สมัคร เพราะถือว่าผู้ชายเป็นหัวหน้าและเป็นผู้นำของครอบครัว สำหรับอายุของสมาชิกส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.78 รองลงมาได้แก่ช่วงอายุ 41-50 ปี 51-60 ปี และต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.25 12.85 และ 9.17 ตามลำดับ ส่วนสมาชิกที่มีอายุมากกว่า 61 ปี มีเพียง ร้อยละ 7.95 เท่านั้น โดยสมาชิกตัวอย่างจะมีอายุต่ำสุด 23 ปี อายุสูงสุด 71 ปี ซึ่งถ้ามองในภาพรวมแล้วสมาชิก จะมีอายุโดยเฉลี่ย 43.12 ปี ซึ่งแสดงว่าวัยดังกล่าวเป็นวัยที่กำลังสร้างฐานะทางครอบครัว

สำหรับระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ จากการศึกษาพบว่า สมาชิกมีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ในช่วงระหว่าง 1-5 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.78 รองลงมาได้แก่ ช่วงระยะเวลา 6-10 ปี 11-15 ปี และ 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.19 23.24 และ 9.79 ตามลำดับ โดยสมาชิกกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่ำสุด 1 ปี และสูงสุด 20 ปี โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.94 ปี เหตุผลที่มีสมาชิกในช่วง 1-5 ปีมากกว่าช่วงอื่นเพราะว่า ในช่วงระยะเวลา 5 ปีนี้ สหกรณ์ได้มีการปรับปรุงด้านการให้บริการแก่สมาชิกด้านต่าง ๆ รวดเร็วขึ้น ตลอดจนมีการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์และปรับปรุงอาคารสำนักงานให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน จึงทำให้เกษตรกรมีความสนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกมากในช่วงดังกล่าว

ในด้านการศึกษาของสมาชิกพบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่จะมีความศึกษาอยู่ในระดับชั้น ป.4-ป.6 คิดเป็นร้อยละ 85 จบต่ำกว่าชั้น ป.4 ร้อยละ 12.50 จบชั้นมัธยมศึกษาถึงอนุปริญา ร้อยละ 2.40 สำหรับสมาชิกสหกรณ์ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปรากฏว่าไม่มีผู้ใดจบในระดับนี้ ถ้าพิจารณาถึงระดับการศึกษาแล้วจะเห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่จะเรียนจบตามภาคบังคับทางการศึกษาและในปัจจุบันมีสมาชิกสหกรณ์ส่วนหนึ่ง ได้เข้าเรียนในระบบการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มวุฒิการศึกษา ดังนั้น ในอนาคตคาดว่าจะระดับการศึกษาของสมาชิกคงจะสูงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเมื่อสมาชิกมีความรู้สูงขึ้น อาจจะส่งผลทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นด้วย

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจากการศึกษาพบว่า ขนาดครอบครัวของสมาชิกสหกรณ์ที่ประกอบด้วยสมาชิกในครัวเรือน 4 คน มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมาสมาชิกในครัวเรือน 3 คน 5 คน 6 คน 2 คน และ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 24.80 18.70 7.00 4.60 และ 0.90 ตามลำดับ โดยสมาชิกกลุ่มตัวอย่างมีสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 2 คน สูงสุด 9 คนแต่เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว สมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 4.03 คน (ตาราง 3)

ตาราง 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านสังคม

ปัจจัยทางด้านสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
สมาชิกสหกรณ์	327	100.00	
เพศ			
ชาย	278	85.00	
หญิง	49	15.00	
อายุ			
ต่ำกว่า 30 ปี	30	9.17	ต่ำสุด 23 ปี
31-40 ปี	117	35.78	สูงสุด 71 ปี
41-50 ปี	112	34.25	$\bar{X}= 43.12$
51-60 ปี	42	12.85	$SD=10.05$
61 ปีขึ้นไป	26	7.95	
ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์			
1-5 ปี	117	35.78	ต่ำสุด 1 ปี
6-10 ปี	102	31.19	สูงสุด 20 ปี
11-15 ปี	76	23.24	$\bar{X}=3.94$
16 ปีขึ้นไป	32	9.79	$SD=8.48$
ระดับการศึกษาของสมาชิกสหกรณ์			
ต่ำกว่าชั้น ป.4	41	12.50	
ชั้น ป.4-ป.6	278	85.00	
ชั้นมัธยมศึกษา-อนุปริญา	8	2.40	
ปริญาตรีหรือสูงกว่า	0	0.00	

ตาราง 3 (ต่อ)

ปัจจัยทางด้านสังคม	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ	หมายเหตุ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
2 คน	15	4.60	ต่ำสุด 2 คน
3 คน	81	24.80	สูงสุด 9 คน
4 คน	144	44.00	$\bar{X}=4.03$
5 คน	61	18.70	$SD=1.06$
6 คน	23	7.00	
9 คน	3	0.90	

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

การถือครองที่ดินและขนาดของฟาร์ม

พื้นที่ทำการเกษตรนับว่ามีความสำคัญต่อสมาชิกสหกรณ์ เพราะว่าที่ดินเป็นปัจจัยการผลิตที่ก่อให้เกิดรายได้แก่สมาชิกสหกรณ์ จากการศึกษาพบว่า ลักษณะการถือครองที่ดินของสมาชิกมี 3 ลักษณะ คือ ลักษณะการถือครองที่ดินที่เป็นของตนเอง ลักษณะการเช่าและได้รับทำฟรี

ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง จากการศึกษาวิจัยพบว่า มีขนาดพื้นที่ในช่วง 6-10 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.91 รองลงมาขนาด 11-15 ไร่ น้อยกว่า 5 ไร่ 16-20 ไร่ และ 21 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 24.15 16.82 16.21 และ 13.46 ตามลำดับ พื้นที่การถือครองของตนเองต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 50 ไร่ พื้นที่ถือครองโดยเฉลี่ย 18.63 ไร่ นอกจากนี้ยังมีสมาชิกสหกรณ์อีกจำนวนหนึ่ง ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองคิดเป็นร้อยละ 2.45

การถือครองลักษณะการเช่า จากการศึกษาวิจัยพบว่า สมาชิกเช่าพื้นที่ทำการเกษตรขนาดช่วง 6-10 ไร่ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 10.70 รองลงมาขนาดน้อยกว่า 5 ไร่ 11-15 ไร่ 16 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 6.73 2.45 และ 1.53 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีสมาชิกสหกรณ์อีกจำนวนหนึ่งที่ไม่มีการเช่าที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 78.59 ลักษณะการถือครอง (เช่า) ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 30 ไร่ พื้นที่ถือครองลักษณะการเช่าโดยเฉลี่ย 2.55 ไร่

การถือครองที่ดินลักษณะที่ได้รับทำฟรี จากการศึกษาวิจัยพบว่า สมาชิกได้รับพื้นที่ทำฟรี ขนาดน้อยกว่า 5 ไร่มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.20 รองลงมาขนาดพื้นที่ 6-10 ไร่ 11-15 ไร่ และ 16 ไร่ ขึ้นไป ร้อยละ 4.28 2.76 และ 1.22 ตามลำดับ ลักษณะการถือครอง (ทำฟรี) ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 20 ไร่ พื้นที่ถือครองลักษณะได้รับทำฟรีโดยเฉลี่ย 1.04 ไร่ สำหรับสมาชิกที่ไม่มีพื้นที่ทำฟรี คิดเป็นร้อยละ 86.54

ขนาดฟาร์มของสมาชิก จากการศึกษาพบว่า สมาชิกมีขนาดฟาร์ม 11-20 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.71 รองลงมาขนาดฟาร์ม น้อยกว่า 10 ไร่ 21-30 ไร่ และ 31 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 29.97 16.51 และ 5.81 ตามลำดับ ขนาดฟาร์มพื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ และสูงสุด 37 ไร่ โดยเฉลี่ยขนาดฟาร์ม 15.97 ไร่ ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูง ทั้งนี้ เนื่องจากมีสมาชิกจำนวนมาก นอกจากจะมีที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย คือ โฉนด น.ส.3 และ น.ส.3 ก แล้วก็มีที่ดินจับจองที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งได้เข้าไปทำประโยชน์มานานแล้วแต่ทางราชการยังไม่ออกเอกสารสิทธิ์ให้ (ตาราง 4)

ตาราง 4 การถือครองที่ดินและขนาดฟาร์ม

พื้นที่ถือครองและการใช้ที่ดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
สมาชิกสหกรณ์	327	100.00	
ลักษณะการถือครองของตนเอง			
ไม่มีพื้นที่ดินเป็นของตนเอง	8	2.45	
น้อยกว่า 5 ไร่	55	16.82	ต่ำสุด 1 ไร่
6-10 ไร่	88	26.91	สูงสุด 50 ไร่
11-15 ไร่	79	24.15	$\bar{X}=18.63$
16-20 ไร่	53	16.21	$SD=5.83$
21 ไร่ขึ้นไป	44	13.46	
ลักษณะการถือครอง (เช่า)			
ไม่มีการเช่าที่ดิน	257	78.59	ต่ำสุด 1 ไร่
น้อยกว่า 5 ไร่	22	6.73	สูงสุด 30 ไร่
6-10 ไร่	35	10.70	$\bar{X}=2.55$
11-15 ไร่	8	2.45	$SD=5.53$
16 ไร่ขึ้นไป	5	1.53	
ลักษณะการถือครอง (ได้รับทำฟรี)			
ไม่มีพื้นที่ดินได้รับทำฟรี	283	86.54	ต่ำสุด 1 ไร่
น้อยกว่า 5 ไร่	17	5.20	สูงสุด 20 ไร่
6-10 ไร่	14	4.28	$\bar{X}=1.04$
11-15 ไร่	9	2.76	$SD=3.24$
16 ไร่ขึ้นไป	4	1.22	

ตาราง 4 (ต่อ)

พื้นที่ถือครองและการใช้ที่ดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ขนาดพื้นที่ฟาร์ม			
น้อยกว่า 10 ไร่	98	29.97	ต่ำสุด 1 ไร่
11-20 ไร่	156	47.71	สูงสุด 37 ไร่
21-30 ไร่	54	16.51	$\bar{X}=15.97$
31 ไร่ขึ้นไป	19	5.81	$SD=8.57$

รายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตร

สมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด มีอาชีพหลักในการประกอบอาชีพทางการเกษตร คือ ปลูกข้าว ข้าวโพด พืชผักต่าง ๆ พริก ชিং และไม้ผล นอกจากนั้นยังมีการเลี้ยงสัตว์เป็นบางส่วน คือ เลี้ยงสุกรขุนและเลี้ยงไก่ไข่ ดังนั้น รายได้ส่วนใหญ่จึงได้มาจากการเกษตรเป็นหลัก นอกจากนี้สมาชิกสหกรณ์ยังมีรายได้นอกการเกษตรด้วย คือ การรับจ้างแรงงาน ค้าขาย ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน ตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น จากการสำรวจรายได้ของสมาชิกในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2538 ถึงเดือน มิถุนายน 2539 ปรากฏว่ารายได้จากการเกษตรในช่วงต่ำกว่า 50,000 บาท มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.35 รองลงมาระหว่างช่วง 50,001-100,000 บาท 100,001-150,000 บาท 200,001 บาทขึ้นไป และ 150,001-200,000 บาท ร้อยละ 32.42 8.26 2.44 และ 1.53 ตามลำดับ รายได้จากการเกษตรของสมาชิกต่ำสุด 10,000 บาท และสูงสุด 670,000 บาท โดยเฉลี่ย 61,260.59 บาท รายได้จากการเกษตรส่วนใหญ่ได้มาจากการปลูกข้าวโพด ร้อยละ 38.13 รองลงมา พืชผักต่าง ๆ ข้าวเปลือก และ ปลูกสัตว์ ร้อยละ 28.12 24.56 และ 9.19 ตามลำดับ

รายได้จากการเกษตร พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีรายได้ในช่วงต่ำกว่า 50,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.64 รองลงมา 50,001-100,000 บาท 100,001-150,000 บาท 150,001-200,000 บาท และ 200,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 11.32 1.83 1.53 และ 0.92 ตามลำดับ และมีสมาชิกอีกส่วนหนึ่งที่ไม่มีรายได้จากการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 13.76 รายได้จากการเกษตรต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 129,000 บาท โดยเฉลี่ย 23,506.57 บาท รายได้จากการเกษตร ได้จากรับจ้างแรงงาน ค้าขาย ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน และตัดเย็บเสื้อผ้า (ตาราง 5)

ตาราง 5 รายได้จากการเกษตรและรายได้จากการเกษตร

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
รายได้จากการเกษตร			
ต่ำกว่า 50,000 บาท	181	55.35	ต่ำสุด 10,000 บาท
50,001-100,000 บาท	106	32.42	สูงสุด 670,000 บาท
100,001-150,000 บาท	27	8.26	$\bar{X} = 61,260.59$
150,001-200,000 บาท	5	1.53	$SD = 56,965.60$
200,001 บาทขึ้นไป	8	2.44	
รวม	327	100.00	
แหล่งที่มาของรายได้จากการเกษตร			
รายได้จากข้าวเปลือก	179	24.56	ในระยะเวลา 1 ปี
รายได้จากข้าวโพด	278	38.13	สมาชิก 1 คน สามารถ
รายได้จากพืชผักต่าง ๆ	205	28.12	ปลูกพืชได้หลายชนิดรวม
รายได้จากปศุสัตว์	67	9.19	ทั้งการเลี้ยงสัตว์ด้วย
รวม	729	100.00	

ตาราง 5 (ต่อ)

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
รายได้นอกการเกษตร			
สมาชิกไม่มีรายได้	45	13.76	ต่ำสุด 1,000 บาท
ต่ำกว่า 50,000 บาท	231	70.64	สูงสุด 129,000 บาท
50,001-100,000 บาท	37	11.32	$\bar{X} = 23,506.57$
100,001-150,000 บาท	6	1.83	SD= 26,124.72
150,001-200,000 บาท	5	1.53	
200,001 บาทขึ้นไป	3	0.92	
รวม	327	100.00	

รายจ่ายในการเกษตรและรายจ่ายนอกการเกษตร

การประกอบอาชีพทางการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด จะมีรายจ่ายในการเกษตร ประกอบด้วย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ค่าจ้างแรงงาน และค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร จากการศึกษาโดยภาพรวมจากสมาชิกพบว่า รายจ่ายในการเกษตรในช่วงระหว่าง 10,001-30,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47.09 รองลงมาเป็นรายจ่ายที่ต่ำกว่า 10,000 บาท 30,001-50,000 บาท 50,001-100,000 บาท และ 100,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 40.67 6.12 3.98 และ 2.14 บาท ตามลำดับ รายจ่ายในการเกษตรต่ำสุด 1,000 บาท และสูงสุด 112,000 บาท เฉลี่ย 37,759.22 บาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายเกี่ยวกับการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง มากที่สุด รองลงมาเป็นค่าจ้างแรงงาน ค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนรายจ่ายที่สูงกว่า 100,001 บาท มีจำนวนไม่มากจะเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นเพื่อใช้กับรถไถนา ในการรับจ้างไถนาและปรับพื้นที่ทั่วไป

สำหรับรายจ่ายนอกการเกษตร จากการศึกษาพบว่า รายจ่ายที่อยู่ในช่วงระหว่าง 10,001-30,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.28 รองลงมาอยู่ในช่วงระหว่าง 30,001-50,000 บาท 50,001-100,000 บาท ต่ำกว่า 10,000 บาท และ 100,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 20.18, 7.04, 4.28 และ 1.22 ตามลำดับรายจ่ายนอกการเกษตรต่ำสุด 4,000 บาท และสูงสุด 242,000 บาท เฉลี่ย 167,446.37 บาท ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นรายจ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค รองลงมาเป็น ค่าเล่าเรียน บุตร ท้องเที่ยว พักผ่อน และเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ สำหรับรายจ่ายที่เกิน 100,001 บาท เป็นค่าก่อสร้างที่อยู่อาศัย (ตาราง 6)

ตาราง 6 รายจ่ายในการเกษตรและรายจ่ายนอกการเกษตร

รายจ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
สมาชิกสหกรณ์	327	100.00	
รายจ่ายในการเกษตร			
ต่ำกว่า 10,000 บาท	133	40.67	ต่ำสุด 1,000 บาท
10,001-30,000 บาท	154	47.09	สูงสุด 112,000 บาท
30,001-50,000 บาท	20	6.12	$\bar{X} = 37,759.22$
50,001-100,000 บาท	13	3.98	$SD = 22,742.52$
100,001 บาทขึ้นไป	7	2.14	
รายจ่ายนอกการเกษตร			
ต่ำกว่า 10,000 บาท	14	4.28	ต่ำสุด 4,000 บาท
10,001-30,000 บาท	220	67.28	สูงสุด 242,000 บาท
30,001-50,000 บาท	66	20.18	$\bar{X} = 167,446.37$
50,001-100,000 บาท	23	7.04	$SD = 258,434.83$
100,001 บาทขึ้นไป	4	1.22	

ภาพลักษณ์ของครอบครัวและจำนวนเงินออมของสมาชิก

1. ภาพลักษณ์ของครอบครัว

การลงทุนประกอบอาชีพทางการเกษตร ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์จะขาดแคลนเงินทุนจึงได้กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ มาลงทุน จากการศึกษาวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์ได้กู้เงินจากสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด กู้จากธนาคารพาณิชย์ทั่วไป กู้จาก ธ.ก.ส. และกู้จากแหล่งอื่น ๆ มาลงทุน ดังนี้

การกู้เงินจากสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด จากการศึกษาวิจัยพบว่าสมาชิกขอกู้เงินในช่วง 10,001-30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.55 รองลงมาต่ำกว่า 10,000 บาท 30,001-50,000 บาท 50,001-100,000 บาท และ 100,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 18.04 18.04 10.09 และ 4.28 ตามลำดับ สมาชิกกู้เงินต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 300,000 บาท โดยเฉลี่ย 22,769.72 บาท

การกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ จากการศึกษาวิจัยพบว่า สมาชิกขอกู้ 2 ราย เป็นเงินกู้ ที่มีจำนวน 100,001 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.61 และสมาชิกไม่ได้กู้คิดเป็นร้อยละ 99.39

การกู้เงินจาก ธ.ก.ส. จากการศึกษาวิจัยพบว่า มีสมาชิกกู้ จำนวน 4 ราย ร้อยละ 100,001 บาท ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 1.23 เพื่อนำไปดำเนินงานตามโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตเกษตรตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ต้องการให้เกษตรกรลดพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง กาแฟ มันล้มปะหลัง และพริกไทย (ที่อำเภอแม่สรวยเป็นการลดพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง) และสมาชิกที่ไม่กู้คิดเป็นร้อยละ 98.77

การกู้จากแหล่งอื่น จากการศึกษาวิจัยพบว่า มีสมาชิกกู้เงินจากแหล่งอื่น คือ ญาติ พี่ น้อง เพื่อนบ้าน และพ่อค้านายทุน โดยกู้ในช่วงต่ำกว่า 10,000 บาท มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.36 รองลงมาสูงกว่า 10,001 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.31 และสมาชิกที่ไม่กู้ คิดเป็นร้อยละ 96.33

2. จำนวนเงินออมของสมาชิก

ในรอบปีหนึ่ง ๆ สมาชิกจะมีเงินฝากไว้กับแหล่งรับฝากต่าง ๆ เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามจำเป็น รวมทั้งเตรียมไว้เพื่อลงทุนในการทำการเกษตรในฤดูกาลต่อไป จากการศึกษาวิจัยพบว่า แหล่งฝากเงินที่สมาชิคนิยมฝากมีอยู่ 4 แหล่ง คือ สหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด ธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ธ.ก.ส. และแหล่งอื่น ๆ

เงินฝากในสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด จากการศึกษาวิจัยพบว่า สมาชิกฝากในช่วงต่ำกว่า 10,000 บาท มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.52 รองลงมาฝากในช่วง 10,001-30,000 บาท 30,001-50,000 บาท 50,001-100,000 บาท และ 100,0001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 12.84 2.14 0.31 และ 0.31 ตามลำดับ และมีสมาชิกจำนวนหนึ่งที่ไม่มีเงินฝากในสหกรณ์เลย คิดเป็นร้อยละ 56.88 สมาชิกฝากต่ำสุด 100 บาท สูงสุด 140,000 บาท โดยเฉลี่ย 5,918.98 บาท

เงินฝากธนาคารพาณิชย์ทั่วไป จากการศึกษาวิจัยพบว่า ฝากในช่วง 10,001-30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.72 รองลงมา ต่ำกว่า 10,000 บาท 30,001-50,000 บาท 50,001-100,000 บาท และ 100,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 4.89 0.92 0.31 และ 0.31 ตามลำดับ มีสมาชิกจำนวนหนึ่งที่ไม่มีเงินฝากธนาคารพาณิชย์เลย คิดเป็นร้อยละ 86.85 เงินฝากต่ำสุด 500 บาท สูงสุด 130,000 บาท โดยเฉลี่ย 23,360.32 บาท

เงินฝาก ธ.ก.ส. จากการศึกษาวิจัยพบว่า ฝากต่ำกว่า 10,000 บาท มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.14 นอกจากนั้นฝาก 50,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 0.31 และไม่มีเงินฝาก ธ.ก.ส.เลยคิดเป็นร้อยละ 97.55 เงินฝากต่ำสุด 1,500 บาท สูงสุด 60,000 บาท โดยเฉลี่ย 3,467.34 บาท

ฝากแหล่งอื่น มี 1 ราย คือฝากออมทรัพย์หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.31 (ตาราง 7)

ตาราง 7 ภาวะหนี้สินของครอบครัวและจำนวนเงินออมของสมาชิก

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
สมาชิกสหกรณ์	327	100.00	
ภาวะหนี้สินของครอบครัว			
กู้จากสหกรณ์			
ต่ำกว่า 10,000 บาท	59	18.04	ต่ำสุด 1,000 บาท
10,001-30,000 บาท	162	49.55	สูงสุด 300,000 บาท
30,001-50,000 บาท	59	18.04	$\bar{X} = 22,769.72$
50,001-100,000 บาท	33	10.09	$SD = 32,974.85$
100,001 บาท ขึ้นไป	14	4.28	
กู้จากธนาคารพาณิชย์			
ต่ำกว่า 100,000 บาท	-	-	
100,001 บาท ขึ้นไป	2	0.61	
สมาชิกที่ไม่กู้	325	99.39	
กู้จาก ธ.ก.ส.			
ต่ำกว่า 100,000 บาท	-	-	ดำเนินการตามแผนปรับ
100,001 บาท ขึ้นไป	4	1.23	โครงสร้างและระบบการ
สมาชิกที่ไม่กู้	323	98.77	ผลิต ตามนโยบายของ
			กระทรวงเกษตรและ
			สหกรณ์
กู้จากแหล่งอื่น ๆ			
ต่ำกว่า 10,000 บาท	11	3.36	กู้จาก ญาติ พี่น้อง
10,001 บาท ขึ้นไป	1	0.31	เพื่อนบ้าน และพ่อค้า
สมาชิกที่ไม่กู้	315	96.33	นายทุน

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
สมาชิกสหกรณ์	327	100.00	
จำนวนเงินออมของสมาชิก			
ฝากสหกรณ์			
สมาชิกไม่มีเงินฝาก	186	56.88	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	90	27.52	ต่ำสุด 100 บาท
10,001-30,000 บาท	42	12.84	สูงสุด 140,000 บาท
30,001-50,000 บาท	7	2.14	$\bar{X} = 5,918.98$
50,001-100,000 บาท	1	0.31	SD = 6,519.50
100,001 บาท ขึ้นไป	1	0.31	
ฝากธนาคารพาณิชย์			
สมาชิกไม่มีเงินฝาก	284	86.85	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	16	4.89	ต่ำสุด 500 บาท
10,001-30,000 บาท	22	6.72	สูงสุด 130,000 บาท
30,001-50,000 บาท	3	0.92	$\bar{X} = 23,360.32$
50,001-100,000 บาท	1	0.31	SD = 22,690.74
100,001 บาท ขึ้นไป	1	0.31	
ฝาก ธ.ก.ส.			
สมาชิกไม่มีเงินฝาก	319	97.55	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	7	2.14	ต่ำสุด 1,500 บาท
10,001-30,000 บาท	-	0.00	สูงสุด 60,000 บาท
30,001-50,000 บาท	-	0.00	$\bar{X} = 3,467.34$
50,001 บาท ขึ้นไป	1	0.31	SD = 16,402.68

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
สมาชิกสหกรณ์	327	100.00	
ฝากแหล่งอื่น ๆ			
สมาชิกไม่มีเงินฝาก	326	99.69	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	1	0.31	ฝากออมทรัพย์
10,001 บาท ขึ้นไป	-	-	หมู่บ้าน

ความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิก

เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด แบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ เงินกู้ระยะสั้น และเงินกู้ระยะปานกลาง จากการศึกษาวิจัยการกู้เงินของสมาชิกระหว่างเดือนกรกฎาคม 2538 ถึง เดือน มิถุนายน 2539 พบว่าจำนวนสมาชิกกู้เงินระยะสั้น ในช่วง 10,001-30,000 บาท มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.59 รองลงมาอยู่ในช่วงต่ำกว่า 10,000 บาท 30,001-50,000 บาท 50,001-100,000 บาท และ 100,001 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 18.66 7.34 1.22 และ 1.22 ตามลำดับ โดยสมาชิกกู้ระยะสั้นต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 203,000 บาท โดยเฉลี่ย 24,212.96 บาท และมีสมาชิกอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่กู้เงินระยะสั้น คิดเป็นร้อยละ 29.97

การกู้เงินระยะปานกลาง จากการศึกษาวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์กู้ในช่วง 10,001-30,000 บาท มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.79 รองลงมาอยู่ในช่วงระยะ 30,001-50,000 บาท 50,001-100,000 บาท 100,001 บาท ขึ้นไป และกู้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.48 8.87 3.67 และ 0.61 ตามลำดับและมีสมาชิกอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้กู้ระยะปานกลางคิดเป็นร้อยละ 67.58 สมาชิกกู้เงินระยะปานกลางต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 300,000 บาท โดยเฉลี่ย 61,169.81 บาท

อนึ่ง สำหรับระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้และดอกเบี้ยเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด ซึ่งถือใช้ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2538 กำหนดให้สมาชิก 1 คน สามารถกู้เงินได้ทั้ง 2 ประเภทในเวลาเดียวกัน แต่วงเงินกู้รวมกันต้องไม่เกิน 300,000 บาท (ตาราง 8)

ตาราง 8 การกู้เงินระยะสั้นและระยะปานกลางของสมาชิก

ประเภทเงินกู้	จำนวน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	หมายเหตุ
	(คน)		(บาท)		
เงินกู้ระยะสั้น					
สมาชิกไม่กู้ระยะสั้น	98	29.97	-	-	กิต่ำสุด 1,000 บาท
กิต่ำกว่า 10,000 บาท	61	18.66	509,670.00	9.19	สูงสุด 203,000 บาท
10,001-30,000 บาท	136	41.59	3,013,500.00	54.35	$\bar{X} = 24,212.96$
30,001-50,000 บาท	24	7.34	1,019,000.00	18.38	$SD = 28,569.61$
50,001-100,000 บาท	4	1.22	292,000.00	5.26	
100,001 บาท ขึ้นไป	4	1.22	710,600.00	12.82	
รวม	327	100.00	5,544,770.00	100.00	
เงินกู้ระยะปานกลาง					
สมาชิกไม่กู้ระยะปานกลาง	221	67.58	-	-	ต่ำสุด 10,000 บาท
กิต่ำกว่า 10,000 บาท	2	0.61	20,000.00	0.31	สูงสุด 300,000 บาท
10,001-30,000 บาท	32	9.79	841,000.00	12.97	$\bar{X} = 61,169.81$
30,001-50,000 บาท	31	9.48	1,392,000.00	21.47	$SD = 29,534.83$
50,001-100,000 บาท	29	8.87	2,176,000.00	33.56	
100,001 บาท ขึ้นไป	12	3.67	2,055,000.00	31.69	
รวม	327	100.00	6,484,000.00	100.00	

การส่งชำระหนี้เงินกู้และการส่งชำระดอกเบี้ย

ตามระเบียบของสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด ว่าด้วยการให้เงินกู้และดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งถือใช้ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2538 กำหนดให้สมาชิกที่กู้เงินจะต้องส่งชำระหนี้ ดังนี้ เงินกู้ระยะสั้น ต้องส่งชำระภายใน 12 เดือน เว้นแต่ในกรณีพิเศษกำหนดส่งชำระคืนไม่เกิน 18 เดือน และเงินกู้ระยะปานกลางต้องส่งชำระภายใน 3 ปี เว้นแต่ในกรณีพิเศษอาจให้เวลาไม่เกิน 5 ปี จากการศึกษาของกลุ่มสมาชิกตัวอย่าง พบว่า สมาชิกที่กู้เงินไปแล้วสามารถส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนดมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.17 รองลงมาชำระหนี้ได้บางส่วนและไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้เลย คิดเป็นร้อยละ 22.02 และ 5.81 ตามลำดับ สาเหตุของการที่ไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนด คือ ราคาผลผลิตตกต่ำ ผลผลิตเสียหายจากธรรมชาติ เงินที่ขายผลิตผลได้ไปใช้อย่างอื่นก่อน และนอกจากนี้ยังมีสมาชิกอีกจำนวนหนึ่งที่ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์สำหรับการส่งชำระดอกเบี้ยปรากฏว่า ร้อยละ 96.90 สามารถส่งได้ครบ คงมีดอกเบี้ยค้าง ร้อยละ 3.10 (ตาราง 9)

ตาราง 9 การส่งชำระหนี้เงินกู้และการส่งชำระดอกเบี้ย

กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การส่งชำระหนี้เงินกู้		
ส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนด	236	72.17
ส่งชำระหนี้ได้เป็นบางส่วน	72	22.02
ไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้	19	5.81
การส่งชำระหนี้ดอกเบี้ยเงินกู้		
ไม่มีดอกเบี้ยค้างชำระ	317	96.90
มีดอกเบี้ยค้างชำระ	10	3.10

หมายเหตุ: สมาชิกบางรายกู้เงินทั้งประเภทระยะสั้นและระยะปานกลางในเวลาเดียวกัน

เงินลงทุนทำการเกษตรของตนเองที่มีอยู่แล้ว

การลงทุนทำการเกษตร นอกจากสมาชิกจะกู้เงินมาลงทุนแล้ว สมาชิกจะมีเงินทุนของตนเองอีกส่วนหนึ่งมาสมทบในการลงทุน ซึ่งสามารถลดปริมาณการขอกู้ให้น้อยลงจากการศึกษา พบว่า สมาชิกไม่มีเงินทุนของตนเองเพื่อใช้ในการลงทุนทำการเกษตรเลยมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาสมาชิกที่มีเงินทุนของตนเองอยู่ในช่วงต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001-20,000 บาท 20,001-50,000 บาท และ 50,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 32.41 31.81 1.53 และ 0.92 ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสมาชิกมีความจำเป็นที่จะต้องการขอกู้เงินจากสหกรณ์ เพื่อนำไปลงทุนทำการเกษตร เพราะสมาชิกส่วนใหญ่จะไม่มีเงินลงทุนของตนเองที่เพียงพอต่อการลงทุน (ตาราง 10)

ตาราง 10 เงินลงทุนทำการเกษตรของตนเองที่มีอยู่แล้ว

ปริมาณเงินทุน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีเงินทุนของตนเอง	109	33.33
ต่ำกว่า 10,000 บาท	106	32.41
10,001-30,000 บาท	104	31.81
30,001-50,000 บาท	5	1.53
50,0001 บาทขึ้นไป	3	0.92
รวม	327	100.00

ทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อธุรกิจสินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์

ในบรรดาธุรกิจด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ ธุรกิจสินเชื่อจะมีสมาชิกใช้บริการมากที่สุด ดังนั้น การที่สมาชิกไปติดต่อทำธุรกิจสินเชื่ออาจจะได้รับความพอใจไม่เท่ากัน ซึ่งสาเหตุอาจมาจากตัวสมาชิกเอง หรือมาจากพนักงานสินเชื่อของสหกรณ์ จากการศึกษาของกลุ่มสมาชิกตัวอย่าง พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับความสะดวกในการติดต่อทำธุรกิจด้านสินเชื่อ

สมาชิกได้รับความสะดวกมาก คิดเป็นร้อยละ 67.59 รองลงมาได้รับความสะดวกมากที่สุด และได้รับความสะดวกน้อย ร้อยละ 18.35 และ 14.06 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การติดต่อธุรกิจสินเชื่อบางครั้งอาจจะล่าช้าหรือเสียเวลานาน เนื่องจากสมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจขั้นตอนของการเสนอเรื่องขอกู้และเอกสารประกอบการขอกู้ไม่ครบ เป็นต้น

ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการต้อนรับของพนักงานสินเชื่อต่อสมาชิกผู้มาติดต่อทำธุรกรรมสินเชื่อปรากฏว่า ร้อยละ 76.76 เห็นว่า ต้อนรับอยู่ในระดับดี และร้อยละ 13.46 9.78 เห็นว่าต้อนรับดีมากและพอใช้ตามลำดับ

ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์เกี่ยวกับการปรับปรุงด้านธุรกิจสินเชื่อ พบว่า ร้อยละ 61.47 ให้ปรับปรุงเกี่ยวกับความรวดเร็วในการขอกู้และรับเงินกู้ ร้อยละ 25.99 และ 11.93 ให้ปรับปรุงด้านการให้บริการตามลำดับก่อนหลังการอนุมัติ-อภัยค้ำย ตามลำดับ และมีสมาชิกจำนวน 2 รายไม่ออกความเห็น คิดเป็นร้อยละ 0.61 (ตาราง 11)

ตาราง 11 ทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อธุรกิจสินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์

ทัศนคติด้านต่าง ๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สมาชิกสหกรณ์	327	100.00
ความสะดวกในการติดต่อธุรกิจสินเชื่อ		
มากที่สุด	60	18.35
มาก	221	67.59
น้อย	46	14.06
ไม่ได้รับความสะดวกเลย	-	
การต้อนรับของพนักงานสินเชื่อ		
ดีมาก	44	13.46
ดี	251	76.76
พอใช้	32	9.78
ควรปรับปรุง	-	

ตาราง 11 (ต่อ)

ทัศนคติด้านต่าง ๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การปรับปรุงงานด้านสินเชื่อ		
ความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน	201	61.47
พูดจา-อัธยาศัย	39	11.93
การให้บริการตามลำดับก่อนหลัง	85	25.99
ไม่มีความคิดเห็น	2	0.61

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความต้องการสินเชื่อการเกษตรตลอดจนศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ รวม 327 ตัวอย่าง

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยอาศัยวิธีการทางสถิติในรูปของการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation)

ผลการวิเคราะห์สมการปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ซึ่งได้กำหนดสมการความต้องการสินเชื่อการเกษตรไว้ดังนี้

$$y = f(X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, X_7, X_8, X_9, X_{10})$$

โดยกำหนดให้

y = ความต้องการสินเชื่อการเกษตรทั้งหมด หนึ่งหน่วยเวลา

X_1 = อายุของสมาชิก มีหน่วยเป็นปี

- X_2 = ระดับการศึกษาของสมาชิก
 X_3 = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีหน่วยเป็นคน
 X_4 = ขนาดของฟาร์ม มีหน่วยเป็นไร่
 X_5 = รายได้การเกษตรทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด มีหน่วยเป็นบาท
 X_6 = รายได้นอกการเกษตรทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด มีหน่วยเป็นบาท
 X_7 = ค่าใช้จ่ายในการลงทุนการเกษตร ทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด มีหน่วยเป็นบาท
 X_8 = การออมของสมาชิก มีหน่วยเป็นบาท
 X_9 = หนี้สินอื่นของสมาชิก มีหน่วยเป็นบาท
 X_{10} = ปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติ มีหน่วยเป็นบาท

ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation) ของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย (ตาราง 12)

ตาราง 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
อายุของสมาชิก (X_1)	-.0261
ระดับการศึกษาของสมาชิก (X_2)	.1018
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X_3)	-.0312
ขนาดของฟาร์ม (X_4)	.1442
รายได้การเกษตร (X_5)	.5997 **
รายได้นอกการเกษตร (X_6)	.1941 **
ค่าใช้จ่ายในการลงทุนการเกษตร (X_7)	.9459 **
การออมของสมาชิก (X_8)	.0790
หนี้สินอื่นของสมาชิก (X_9)	.0507
ปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติ (X_{10})	.0595

2-tailed Signif: * .01, ** .001

จากการวิจัยพบว่า อายุของสมาชิก ระดับการศึกษาของสมาชิก จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน ขนาดของฟาร์ม การออมของสมาชิก หนี้สินอื่นของสมาชิกและปริมาณสินเชื่อที่ สหกรณ์อนุมัติ ไม่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร แม่สรวย จำกัด

รายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิก ซึ่งมีค่า r เท่ากับ .5997 และ .1941 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 หมายความว่า ถ้ารายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตรเพิ่มขึ้น 100 บาท จะมีผลทำให้สมาชิกมีความต้องการสินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น 59 บาท และ 19 บาท ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ค่า r พบว่ารายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตรกับสินเชื่อการเกษตรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า รายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตรกับสินเชื่อการเกษตรมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม สาเหตุอาจจะเนื่องมาจากสมาชิกมีความมั่นใจว่า เมื่อมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ก็จะสามารถส่งชำระหนี้เงินกู้ของสหกรณ์ได้ตามกำหนดที่ระบุไว้ในสัญญา และเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของตนเองให้แก่สหกรณ์ในการขอกู้เงินครั้งต่อไป จึงมีผลทำให้กู้เงินมากขึ้น

ค่าใช้จ่ายในการลงทุนผลิตการเกษตร จากการวิเคราะห์ค่า r พบว่า มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อการเกษตร ซึ่งมีค่า r เท่ากับ .9459 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในการลงทุนผลิตการเกษตรเพิ่มขึ้น 100 บาท จะมีผลทำให้ความต้องการสินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น 94 บาท ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ค่าใช้จ่ายในการลงทุนผลิตการเกษตรกับสินเชื่อการเกษตรมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ
(SUMMARY, IMPLICATION AND RECOMMENDATION)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตร ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคมและทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์ พบว่าจำนวนสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด จะมีเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย ร้อยละ 85 และเพศหญิงร้อยละ 15 สำหรับอายุของสมาชิกส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.78 อายุโดยเฉลี่ยประมาณ 43.12 ปี ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์อยู่ในช่วงระหว่าง 1-5 ปีมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.78 โดยเฉลี่ยการเข้าเป็นสมาชิกประมาณ 3.94 ปี ด้านการศึกษาของสมาชิกส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาในระดับชั้น ป.4-ป.6 คิดเป็นร้อยละ 85 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจะประกอบด้วยสมาชิก 4 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44 โดยเฉลี่ยสมาชิกในครัวเรือน 4.03 คน

ลักษณะการถือครองที่ดิน พบว่า มี 3 ลักษณะ คือ มีที่ดินเป็นของตนเอง เข้า และได้รับทำฟรี การถือครองที่ดินที่เป็นของตนเอง ส่วนใหญ่จะมีพื้นที่ขนาด 6-10 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.91 การถือครองลักษณะเช่า มีพื้นที่ขนาด 6-10 ไร่ ร้อยละ 10.70 และพื้นที่ที่ได้รับทำฟรี จะมีขนาดน้อยกว่า 5 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.20 ขนาดฟาร์มของสมาชิกส่วนใหญ่ จะมีขนาดฟาร์ม 11-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 47.71 โดยเฉลี่ยขนาดฟาร์มประมาณ 15.97 ไร่ ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูง เนื่องจากสมาชิกได้จับจองที่ดินในเขตหวงห้ามของทางราชการเพื่อใช้ทำการเกษตรอีกส่วนหนึ่ง นอกเหนือจากที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย

รายได้จากการเกษตรจากการศึกษาวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่จะมีรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.35 โดยเฉลี่ยสมาชิกจะมีรายได้ประมาณ 61,260.59 บาท รายได้จากการเกษตรได้มาจากการปลูกข้าวโพด พืชผักต่าง ๆ ปลูกข้าวและปศุสัตว์ (สุกรขุน) รายได้นอกการเกษตรส่วนใหญ่จะมีรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ

70.64 โดยเฉลี่ยสมาชิกจะมีรายได้จากการเกษตรประมาณ 23,506.57 บาท ซึ่งได้มาจากจ้างแรงงาน ค่าขาย ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน และตัดเย็บเสื้อผ้า

รายจ่ายในการเกษตร ส่วนใหญ่จะมีรายจ่ายอยู่ในช่วงระหว่าง 10,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.09 โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกจะมีรายจ่ายในการเกษตร 37,759.22 บาท ซึ่งรายจ่ายในการเกษตรประกอบด้วย ค่าเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ค่าจ้างแรงงาน และค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร รายจ่ายนอกการเกษตรส่วนใหญ่จะมีรายจ่ายที่อยู่ในช่วงระหว่าง 10,001-30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.28 โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกมีรายจ่ายนอกการเกษตร 167,446.37 บาท ซึ่งเป็นรายจ่ายเกี่ยวกับค่าอาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค ค่าเล่าเรียนบุตร ท่องเที่ยว พักผ่อน และวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ

ภาวหนี้สินของครอบครัวปรากฏว่าสมาชิกได้กู้เงินจากแหล่งต่าง ๆ มาลงทุนประกอบการเกษตรและใช้จ่ายในครัวเรือน คือ กู้จากสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด กู้จากธนาคารพาณิชย์ กู้จาก ธ.ก.ส. และกู้จากแหล่งอื่น

กู้จากสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด จากการศึกษาวิจัยพบว่าสมาชิกกู้เงินในช่วง 10,001-30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.55 โดยเฉลี่ย 22,769.72 บาท กู้จากธนาคารพาณิชย์ จากการศึกษาวิจัยพบว่า มีสมาชิกขอกู้ จำนวน 2 ราย เป็นเงินกู้รายละ 100,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.61 กู้จาก ธ.ก.ส. มีสมาชิกกู้ 4 ราย ๆ ละ 100,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.23 ซึ่งนำไปดำเนินงานตามโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตเกษตรตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ต้องการให้เกษตรกรลดพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง ส่วนการกู้เงินจากแหล่งอื่น ปรากฏว่าสมาชิกได้กู้จากญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน และพ่อค้านายทุน โดยกู้ในช่วงต่ำกว่า 10,000 บาทมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.36

จำนวนเงินออมของสมาชิก สมาชิกได้ฝากเงินไว้กับแหล่งรับฝากต่าง ๆ คือ ฝากสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด โดยฝากในช่วงต่ำกว่า 10,000 บาท มีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 27.52 นอกจากนั้นยังฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ทั่วไปในช่วง 10,001-30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.72 และยังฝาก ธ.ก.ส. ซึ่งฝากในช่วงต่ำกว่า 10,000

บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.14 ฝากแหล่งอื่น คือ ออมทรัพย์หมู่บ้านมี 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.31

2. การกู้เงินระยะสั้นและระยะปานกลางของสมาชิก สหกรณ์การเกษตร แม่สรวย จำกัด จ่ายเงินกู้ให้สมาชิก 2 ประเภท คือ เงินกู้ระยะสั้นและเงินกู้ระยะปานกลาง จากการศึกษาวิจัยการกู้เงินในช่วงระหว่าง เดือน กรกฎาคม 2538 - มิถุนายน 2539 ปรากฏว่า สมาชิกกู้เงินระยะสั้นในช่วง 10,001-30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.59 และกู้ระยะปานกลางในช่วง 10,001-30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.79

การส่งชำระหนี้ของสมาชิก ส่วนใหญ่สมาชิกสามารถส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนดคิดเป็นร้อยละ 72.17 ชำระได้เป็นบางส่วน ร้อยละ 22.02 และ ไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้ร้อยละ 5.81 ส่วนดอกเบี้ยเงินกู้ สมาชิกสามารถส่งชำระได้โดยไม่มีดอกเบี้ยค้าง ร้อยละ 96.90 และมีดอกเบี้ยค้างชำระ ร้อยละ 3.10

ด้านเงินลงทุนทำการเกษตรของตนเองที่มีอยู่แล้ว จากการศึกษาวิจัยพบว่า สมาชิกไม่มีเงินลงทุนของตนเองสมทบทำการเกษตรเลย มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.33 และมีเงินลงทุนของตนเองต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.41

3. ทักษะคิดของสมาชิกที่มีต่อธุรกิจสินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์

ทัศนคติด้านธุรกิจสินเชื่อการเกษตรที่สมาชิกมีต่อสหกรณ์ จากการศึกษาวิจัยพบว่า สมาชิกได้รับความสะดวกในการติดต่อทำธุรกิจสินเชื่อการเกษตรอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 67.59 ด้านการให้การต้อนรับของพนักงานสินเชื่อ ร้อยละ 76.76 เห็นว่าให้การต้อนรับอยู่ในระดับดี ส่วนความเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงด้านธุรกิจสินเชื่อเห็นว่าพนักงานสินเชื่อควรปรับปรุงเรื่องความรวดเร็วในการเสนอขอกู้และรับเงินกู้ ร้อยละ 61.47 รองลงมาให้ปรับปรุงการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25.99

4. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย พบว่า รายได้การเกษตร รายได้นอกการเกษตร และค่าใช้จ่ายในการลงทุนการเกษตร เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการ

การสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับ อายุของสมาชิก ระดับการศึกษาของสมาชิก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขนาดของฟาร์ม การออมของสมาชิก หนี้สินอื่นของสมาชิก และปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติ พบว่า ไม่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาวิจัยที่ยอมรับสมมติฐาน คือรายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตร มีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกในทิศทางเดียวกัน และค่าใช้จ่ายในการลงทุนผลิตการเกษตร มีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น ตรงตามสมมติฐาน

4.2 ผลการศึกษาวิจัยที่ไม่ยอมรับสมมติฐาน คืออายุของสมาชิก มีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น ระดับการศึกษาของสมาชิกมีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกเพิ่มขึ้น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกเพิ่มขึ้น ขนาดของฟาร์มมีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกเพิ่มขึ้น การออมของสมาชิก มีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรลดลง หนี้สินอื่นของสมาชิกมีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกลดลง และปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติมีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น

ปัญหาและอุปสรรค

1. การดำเนินธุรกิจด้านสินเชื่อการเกษตร จากนโยบายของคณะกรรมการดำเนินการที่ให้มีการจ่ายสินเชื่อการเกษตรเดือนละ 2 ครั้งนั้น เนื่องจากพนักงานสินเชื่อมีน้อยจึงทำให้การสอบสวนคำขอกู้เงินของสมาชิกไม่ละเอียดรัดกุม และเมื่อจ่ายเงินกู้แล้วก็ไม่มีเวลาออกไปตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิก จึงทำให้สมาชิกบางส่วนใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ เมื่อถึงกำหนดก็ไม่สามารถชำระหนี้ได้ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ย และยังมีสมาชิกบางรายมีลักษณะเหนียวหนี้ คือสามารถชำระหนี้ต่อสหกรณ์ได้แต่ไม่ยอมนำเงินมาชำระ ปล่อยให้ผิดสัญญา ซึ่งทำให้สหกรณ์ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงหนี้ นอกจากนี้การทำคำขอกู้เงิน การจำนองที่ดินเพื่อใช้เป็นหลักค้ำประกัน หรือ การรับเงินกู้ สมาชิกจะมาทำพร้อม ๆ กันเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน

2. สหกรณ์จ่ายเงินกู้ระยะปานกลางมากกว่าระยะสั้น ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัยพบว่า ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน สหกรณ์จ่ายเงินกู้ระยะปานกลาง จำนวนเงิน 6,484,000.00 บาท และ จ่ายเงินกู้ระยะสั้น จำนวนเงิน 5,544,770.00 บาท หรือ อัตราร้อยละ 53.90 ต่อ 46.10 ซึ่งถ้าหากมีการจ่ายเงินกู้ลักษณะนี้มาก ๆ จะทำให้อัตราการหมุนเวียนเงินทุนของสหกรณ์ไม่มีสภาพคล่องเท่าที่ควร และจากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการลงทุนการเกษตร พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .9459 ในระดับนัยสำคัญที่ 0.001 ซึ่งค่อนข้างจะสูง

3. กลุ่มสมาชิกบางกลุ่มมีขนาดใหญ่ จำนวนสมาชิกมาก ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่มดูแลไม่ทั่วถึง ทำให้สมาชิกไม่ทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์จึงทำให้ห่างเหินกันไป เมื่อมีการประชุมกลุ่มก็จะไม่ค่อยให้ความสำคัญเข้าร่วมประชุมและไม่ค่อยร่วมกิจกรรมการดำเนินงานสหกรณ์

4. การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ด้านต่าง ๆ คือ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย ธุรกิจการส่งเสริมการเกษตร สหกรณ์ไม่ได้สำรวจความต้องการของสมาชิกเพื่อหาข้อมูลประกอบการดำเนินธุรกิจเพื่อให้มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน รวมทั้งการวางแผนด้านการตลาดมารับการผลิิตของสมาชิก โดยเฉพาะธุรกิจการขาย เมื่อสมาชิกผลิตได้แล้วส่วนใหญ่พ่อค้าคนกลางหรือพ่อค้านายทุนในท้องถิ่นจะเป็นผู้ซื้อ ซึ่งสมาชิกต่างคนต่างขายจึงทำให้ไม่มีโอกาสต่อรองราคามีผลทำให้สมาชิกขายผลิตผลเกษตรได้ในราคาต่ำ ไม่คุ้มกับการลงทุน ซึ่งมีผลกระทบต่อสหกรณ์ คือ สมาชิกไม่มีเงินพอที่จะส่งชำระหนี้ต่อสหกรณ์ได้

แนวทางแก้ไข

1. ด้านธุรกิจสินเชื่อการเกษตร เนื่องจากในปัจจุบันคณะกรรมการดำเนินการมีนโยบายการจ่ายสินเชื่อการเกษตรเดือนละ 2 ครั้ง จึงทำให้สมาชิกมาใช้บริการธุรกิจด้านนี้มาก พนักงานสินเชื่อไม่สามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างรวดเร็วทันใจ จึงมีผลทำให้สมาชิกส่วนหนึ่งมองการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายสินเชื่อไปในทางลบ ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ฝ่ายสินเชื่อควรจะกำหนดขั้นตอนการดำเนินธุรกิจสินเชื่อไว้เป็นแนวทางปฏิบัติให้แน่นอน เช่น การทำคำขอกู้เงินควรให้สมาชิกลงชื่อแจ้งความจำนงค์ไว้ตามลำดับก่อน-หลัง เป็นต้น ส่วนการจ่ายเงินกู้ถ้าหากเป็นไปได้สหกรณ์ควรจ่ายเป็นเช็คให้สมาชิกไปรับที่เงิน

ธนาคาร ไม่ควรเบิกเงินสดมาจ่ายเอง สำหรับการติดตามเร่งรัดหนี้และตรวจสอบการใช้เงินกู้ ถ้าหากพนักงานสินเชื่อไม่สามารถออกไปติดตามได้เพราะมีเวลาจำกัด สหกรณ์ควรพิจารณามอบหมายให้ประธานกลุ่มหรือเลขานุการกลุ่มของกลุ่มนั้น ๆ เป็นผู้ดำเนินการแทน โดยให้ผลตอบแทนตามความเหมาะสม ส่วนสมาชิกที่ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์และสมาชิกที่มีลักษณะเหนียวหนี้ สหกรณ์ควรหาวิธีการปฏิบัติเพื่อมิให้เป็นตัวอย่างแก่สมาชิกรายอื่นอย่างเข้มงวด เช่น งดจ่ายเงินกู้ในปีต่อไปหรือลดวงเงินกู้ยืม เป็นต้น

2. การจ่ายเงินกู้ของสหกรณ์ทั้งประเภทระยะสั้นและระยะปานกลาง สหกรณ์ควรจ่ายเงินกู้ระยะสั้นให้มากกว่าเงินกู้ระยะปานกลาง ทั้งนี้ เพราะเงินกู้ระยะสั้นสมาชิกต้องชำระคืนภายในช่วงฤดูการผลิตหนึ่ง ๆ หรือภายใน 1 ปี ซึ่งจะทำให้สหกรณ์มีเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้นสำหรับเงินกู้ระยะปานกลาง ควรจ่ายให้น้อยกว่าระยะสั้น เพราะเงินกู้ระยะปานกลางสมาชิกทำสัญญากำหนดส่งชำระภายใน 3 ปี และส่งเป็นงวด ๆ ปริมาณเงินจึงตกค้างอยู่ที่สมาชิกราน ทำให้สหกรณ์ขาดเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ คณะอนุกรรมการควรพิจารณาอนุมัติจำนวนเงินให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และความจำเป็น โดยให้สมาชิกเสนอแผนในการประกอบการเกษตรและค่าใช้จ่ายประมาณการ เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

3. กลุ่มสมาชิก สหกรณ์ควรแบ่งกลุ่มให้เหมาะสม คือประมาณกลุ่มละ 20-30 คน กลุ่มใดที่เป็นกลุ่มใหญ่ควรจัดแบ่งกลุ่มใหม่ และทำการเลือกตั้งประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่มของแต่ละกลุ่มขึ้นมาทำหน้าที่ดูแลหรือประสานผลประโยชน์ภายในกลุ่มของตน เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์มากขึ้น

4. การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ด้านต่าง ๆ สหกรณ์ควรจัดทำแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ให้มีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ภายในเขตอำเภอมั่วสรวยไว้อย่างละเอียด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการที่สหกรณ์จะขยายธุรกิจของสหกรณ์ในโอกาสต่อไป นอกจากนั้น สหกรณ์น่าจะพิจารณาจัดจ้างพนักงานส่งเสริมการเกษตรไว้เฉพาะเพื่อทำหน้าที่แนะนำส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิก โดยประสานกับส่วนราชการหรือบริษัทเอกชนต่าง ๆ เช่น เกษตรอำเภอ ประมงอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ เป็นต้น

5. ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด จัดอยู่ในประเภทสหกรณ์ขนาดใหญ่ซึ่งมีสมาชิกมาก ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการควบคุม หรือพิจารณาให้ความช่วยเหลือสมาชิกในการทำธุรกิจด้านต่าง ๆ สหกรณ์จึงควรจัดระดับชั้นของสมาชิกตามความเหมาะสม เช่น สมาชิกเกรด เอ หรือ เกรด บี หรือ เกรด ซี เป็นต้น เมื่อสหกรณ์จัดชั้นสมาชิกแล้วก็จะทำให้การพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกแต่ละรายง่ายและสะดวกขึ้น โดยเฉพาะรายที่อยู่ในเกรด เอ อาจจะได้รับสิทธิต่าง ๆ เป็นพิเศษมากกว่าคนที่อยู่ในเกรด บี และ เกรด ซี เช่น สหกรณ์คิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่าปกติ เป็นต้น ถ้าหากทำเช่นนั้นได้แล้วจะทำให้สมาชิกมีความกระตือรือร้นที่จะยกระดับตัวเองให้ขึ้นมาอยู่ในเกรดที่สูงขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้สหกรณ์สามารถควบคุมดูแลและส่งเสริมได้ง่ายขึ้น และการจัดชั้นดังกล่าวควรกระทำทุกปีหลังจากสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์

6. การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ โดยเฉพาะด้านสินเชื่อการเกษตร ส่วนใหญ่สหกรณ์ได้เงินทุนมาจากภายนอกคือ กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ดังนั้น สหกรณ์น่าจะพิจารณาระดมเงินทุนของตนเองให้มากขึ้นเป็นการลดภาระดอกเบี้ยเงินกู้จากภายนอก เช่น การระดมถือหุ้นเพิ่มนอกเหนือจากการสะสมตามข้อบังคับการระดมเงินฝากประเภทต่าง ๆ โดยการหาสิ่งจูงใจมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ เช่น การจบบางวัลหาผู้โชคดีจากการฝากเงิน เป็นต้น นอกจากนั้นควรปรับปรุงระบบการรับฝากเงินของสหกรณ์ให้รวดเร็วและทันสมัยขึ้น โดยใช้คอมพิวเตอร์ประกอบการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตร ของสมาชิกสหกรณ์ครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เท่านั้น ผลการวิจัยจึงไม่อาจจะใช้กับสหกรณ์การเกษตรแห่งอื่นได้ทั้งหมดแต่อาจจะนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมโดยเฉพาะการวิจัยครั้งนี้ได้กระทำเฉพาะธุรกิจสินเชื่อการเกษตร ทั้ง ๆ ที่สหกรณ์มีธุรกิจอื่นอีกหลายธุรกิจ ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยมีงบประมาณและเวลาจำกัด จึงไม่สามารถวิจัยได้ทุกธุรกิจ ถ้าหากมีผู้สนใจจะทำการวิจัยต่อก็สามารถนำเอาผลการวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการวิจัยต่อไปได้ ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2527. คู่มือวิธีปฏิบัติงานสินเชื่อของสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์สยาม จำกัด.

_____. 2528. การศึกษาจุดคุ้มทุนของการดำเนินธุรกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจสินเชื่อสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย ปี 2523-2527. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดชุดติมาการพิมพ์.

_____. 2530. มาตรฐานการให้การศึกษาอบรมทางสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. ลัมพันธ์พาณิชย์.

_____. 2534. รายงานผลการวิจัยเรื่องการบริหารสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในภาคเหนือ ปี 2533. กรุงเทพมหานคร: เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม.

กัมปนาท เพ็ญสุภา. 2536. ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กัลยา โตวิศิษฐ์ชัย. 2535. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในโครงการส่งเสริมเลี้ยงโคนม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กัลยาพร กัลยาบุตร. 2535. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อของเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2533. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2532. บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการกระจายสินเชื่อและพัฒนาเศรษฐกิจ: กรณีศึกษาจังหวัดภาคเหนือตอนบน. เชียงใหม่: เอกสารโรเนียว.

จินตนา ฉันทศรีธการ. 2535. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ปีการผลิต 2533/34. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

ชำนาญ ธรรมไชย. 2537. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร: กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

ดารณี พุทธิวิบูลย์. 2531. การจัดการสินเชื่อ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บริษัทประชาชน จำกัด.

ดิเรก ฤกษ์ห่วย. 2522. การส่งเสริมการเกษตร: หลักการและวิธีการ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์, ยงยุทธ แฉล้มวงศ์ และเจริญ ไทยานนท์. 2536. การให้สินเชื่อการเกษตรและเอกสารสิทธิ์ในท้องที่จังหวัดบุรีรัมย์. กรุงเทพมหานคร: วารสารเศรษฐศาสตร์เกษตร.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2537. ยี่สิบหกปีกับการพัฒนาชนบทของ ธ.ก.ส. กรุงเทพมหานคร: กองวิชาการ สำนักงานวิชาการและแผน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2523. รายงานการสำรวจภาวะหนี้สินและความต้องการสินเชื่อของเกษตรกร ปี 2522-2523. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทยสาขาภาคเหนือ.

ปราณี กุลอารีย์รัตน์. 2536. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนทางธุรกรรมในการกู้ยืมเงินของเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์และร้อยเอ็ด. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เรืองยศ นันทเสน. 2532. ความหมาย เป้าหมาย ขอบเขตและปรัชญาของการส่งเสริมสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิศดอรี.

สหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด. 2538. รายงานประจำปีสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด เชียงราย: เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม.

อรรวรรณ รุ่งโรจนารักษ์. 2522. วิเคราะห์ปัญหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อรรวรรณ กมล. 2536. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

Yamane, Taro. 1973. Statistics: An Introductory Analysis. Third Edition, Tokyo: Harper International Edition.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามโครงการวิจัย

กองหอสมุด
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

แบบสอบถามเลขที่..... 1-3

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์
การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ที่อยู่ผู้ให้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอแม่สรวย
จังหวัดเชียงราย
วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2539

ให้เติมข้อความในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย / ลงใน () ช่องว่าง

ตอนที่ 1. เกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ท่านเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด มาแล้ว
.....ปี

4. ท่านจบการศึกษาระดับใด

() 1. จบต่ำกว่าชั้น ป.4

() 2. จบชั้น ป.4 - ป.6

() 3. จบชั้นมัธยมศึกษา - อนุปริญญา

() 4. จบปริญญาตรี หรือสูงกว่า

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

6. ที่ดินถือครองเป็นของตนเอง รวม.....ไร่

() 1. ใช้เพื่อการเพาะปลูก.....ไร่

() 2. ใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์.... ไร่

เฉพาะเจ้าหน้าที่

4

5-6

7-8

9

10-11

12-13

14-15

16-17

7. ที่ดินถือครองเช่า รวมไร่		18-19
() 1. ใช้เพื่อการเพาะปลูก.....ไร่		20-21
() 2. ใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์.....ไร่		22-23
8. ที่ดิน ที่ได้รับทำฟรี รวม....ไร่		24-25
() 1. ใช้เพื่อการเพาะปลูก.....ไร่		26-27
() 2. ใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์.....ไร่		28-29
9. ขนาดพื้นที่ฟาร์ม.....ไร่		30-31
10. รายได้จากการเกษตรของครัวเรือน รวม....บาท		32-37
1. รายได้จากการขายข้าวเปลือก.....บาท		38-43
2. รายได้จากการขายข้าวโพด.....บาท		44-49
3. รายได้จากพืชผักอื่น ๆ เช่น พริก ขิง กะหล่ำปลี ฯลฯ.....บาท		50-55
4. รายได้จากการขายปศุสัตว์.....บาท		56-61
11. รายได้นอกการเกษตรของครัวเรือน รวม....บาท		62-67
1. รับจ้างแรงงานทั่วไป.....บาท		68-73
2. ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน.....บาท		74-79
3. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท		80-85

12. รายจ่ายในการผลิตการเกษตรของครัวเรือน รวม.....บาท		86-91
1. ค่าจ้างแรงงาน.....บาท		92-97
2. ค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร.....บาท		98-103
3. ค่าเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง.....บาท		104-109
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ภาษี.....บาท		110-115
13. รายจ่ายนอกการเกษตรของครัวเรือนรวม.....บาท		116-121
1. ค่าอาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค.....บาท		122-127
2. ค่าศึกษาบุตร.....บาท		128-133
3. ท่องเที่ยว พักผ่อน วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆบาท		134-139
14. ภาวะหนี้สินของครัวเรือนในรอบปีที่ผ่านมารวม....บาท		140-145
1. กู้จาก ธ.ก.ส.....บาท		146-151
2. กู้จากธนาคารพาณิชย์ทั่วไป.....บาท		152-157
3. กู้จากสหกรณ์.....บาท		158-163
4. กู้จากแหล่งอื่น ๆ (ระบุ).....บาท		164-169

15. จำนวนเงินออมของสมาชิก รวมบาท

1. ฝาก ธ.ก.ส.....บาท

2. ฝาก ธนาคารพาณิชย์ทั่วไป.....บาท

3. ฝากสหกรณ์.....บาท

4. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท

170-175

176-181

182-187

188-193

194-199

ตอนที่ 2. เกี่ยวกับความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์

1. ท่านกู้เงินจากสหกรณ์ประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ไม่เคยกู้ (ข้ามไปตอบข้อ 6)

200-205

() 2. กู้ระยะสั้น.....บาท

206-211

() 3. กู้ระยะปานกลาง.....บาท

212-217

2. ท่านรับเงินกู้ในลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. เงินสด

218-219

() 2. รับเป็นวัสดุการเกษตร

3. ท่านได้ส่งเงินชำระหนี้เงินกู้คืนตามกำหนดหรือไม่

(ถ้าตอบข้อ 1. ให้ข้ามไปตอบข้อ 6)

220

() 1. ชำระตามกำหนดเวลา

() 2. ชำระคืนได้บางส่วน

() 3. ไม่สามารถชำระคืนได้

4. สาเหตุที่ไม่สามารถชำระคืนได้ตามกำหนดเวลา

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์
 () 2. ผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ
 () 3. ราคาผลผลิตตกต่ำ
 () 4. นำเงินไปใช้อย่างอื่นก่อน
 () 5. ยังไม่ได้ขายผลผลิต
 () 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

221-226

5. ในขณะท่านมีดอกเบี้ยเงินกู้ค้างอยู่กับสหกรณ์
 จำนวน.....บาท

227-231

6. แหล่งเงินกู้ของท่านนอกเหนือจากสหกรณ์

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ธ.ก.ส.
 () 2. ธนาคารพาณิชย์
 () 3. พ่อค้า นายทุน เพื่อนบ้าน
 () 4. ญาติ พี่น้อง

232-235

7. การให้สินเชื่อของสหกรณ์ (จำนวนเงินกู้ที่สหกรณ์อนุมัติ)
 เพียงพอกับความต้องการหรือไม่

- () 1. เพียงพอ
 () 2. ไม่เพียงพอ

236

8. เงินลงทุนของตนเองที่มีอยู่แล้ว.....(บาท)

237-242

ตอนที่ 3. เกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ
 การเกษตรของสหกรณ์

1. การติดต่อทำธุรกิจด้านสินเชื่อท่านได้รับความสะดวก
 มากน้อยเพียงใด

- () 1. มากที่สุด
 () 2. มาก
 () 3. น้อย
 () 4. ไม่ได้รับความสะดวกเลย

243

2. สาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการติดต่อด้านสินเชื่อ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. พนักงานสินเชื่อมีไม่เพียงพอ
- () 2. เอกสารหลักฐานประกอบการขอกู้ไม่ครบ
- () 3. สมาชิกเองขาดความเข้าใจในขั้นตอนขอกู้
- () 4. อื่น ๆ (ระบุ)

--	--	--	--

244-24

3. สาเหตุสำคัญที่ท่านไม่ใช้บริการเงินกู้ของสหกรณ์

- () 1. วงเงินกู้มีน้อย
- () 2. มีขั้นตอนการขอกู้มาก
- () 3. อื่น ๆ (ระบุ)

--	--	--

248-250

4. พนักงานสินเชื่อให้การต้อนรับ บริการ อย่างไร

- () 1. ดีมาก
- () 2. ดี
- () 3. พอใช้
- () 4. ควรปรับปรุง

--

251

5. ท่านคิดว่าพนักงานสินเชื่อควรปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านใด

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. การให้บริการตามลำดับก่อน - หลัง
- () 2. การพูดจา อธิบาย
- () 3. ความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน
- () 4. อื่น ๆ (ระบุ)

--	--	--	--

252-255

6. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการใช้บริการสินเชื่อการเกษตร

1.....

2.....

7. ข้อเสนอแนะ

1.....

2.....

ภาคผนวก ข

ระเบียบสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด

กองหอสมุด
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ระเบียบสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด
ว่าด้วยการให้เงินกู้และดอกเบียเงินกู้
พ.ศ. 2538

อาศัยอำนาจตามความในข้อบังคับของสหกรณ์ข้อ 80 ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ครั้งที่ 14 วันที่ 13 พฤศจิกายน 2538 ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้และดอกเบียเงินกู้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด ว่าด้วยการให้เงินกู้และดอกเบียเงินกู้ พ.ศ. 2538"

ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นไป

ข้อ 3. การให้เงินกู้ สหกรณ์ให้เงินกู้ได้เฉพาะแก่สมาชิกเท่านั้น

ข้อ 4. วัตถุประสงค์ของการกู้เงิน สมาชิกอาจกู้เงินจากสหกรณ์ได้แต่โดยเฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(1) เงินกู้ระยะสั้น ได้แก่ เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตรตามแผนงานผลิตสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น

(ก) ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืชและโรคพืช อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตรอย่างอื่น ค่าเครื่องมือ ค่าซ่อมแซม ค่าซื้อปุ๋ยสัตว์ หรือสัตว์ปีกหรือสัตว์น้ำเพื่อเลี้ยงขายและ ค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร

(ข) ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขาย แปรรูปและขายผลิตผลการเกษตรซึ่งผู้ผลิตขึ้น

(ค) ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตรเฉพาะที่ต้องชำระด้วยเงินสด

(ง) ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร

(จ) ค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร

(ฉ) ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น

(ช) ซื้อสัตว์ใช้งานสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ ซึ่งสมาชิกผู้กู้ประสงค์จะขายสัตว์นั้นส่งชำระหนี้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ข้อ 6 วรรคแรก

(2) เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่ เงินกู้เพื่อการลงทุนตามแผนการใช้เงินทุนในสินทรัพย์การเกษตรซึ่งโดยปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น

(ก) บุกเบิกหรือปรับปรุงที่ดิน หรือซื้อที่ดินการเกษตร

(ข) สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ คันคูน้ำ ประตูกักน้ำ และงานปรับปรุงที่ดินอย่างอื่น

(ค) ทำสวน

(ง) วางรูปประกอบการเกษตรขึ้นใหม่เพื่อให้รายได้เพิ่มขึ้น

(จ) ซื้อม้าตัวใช้งาน ซื้อม้า หรือ สั้ว หรือปรับปรุงเครื่องมือขนาดใหญ่ เครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกล อุปกรณ์การขนส่ง และอุปกรณ์อื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร

(ฉ) ซื้อม้า หรือสั้ว หรือปรับปรุงบ้าน โรงเรือน และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร

(ช) ลงทุนในการเลี้ยงปลาสลิด ปลานิล หรือปลาน้ำ และลงทุนในกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเกษตร

(ซ) ชำระหนี้สินเดิมเกี่ยวกับการเกษตร

สมาชิกผู้กู้ต้องใช้เงินกู้ให้ตรงวัตถุประสงค์ที่ได้สัญญาไว้

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการดำเนินการ ประธานกลุ่ม ผู้จัดการ และพนักงานของสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเงินกู้เป็นธุระกวดขันให้สมาชิกผู้กู้ส่งเงินชำระหนี้รายปีต่อสหกรณ์ ให้ครบจำนวนตามสัญญา

ข้อ 5. จำนวนขั้นสูงของเงินกู้ จำนวนเงินกู้ระยะสั้นแต่ละรายที่ให้แก่สมาชิกคนหนึ่ง ๆ นั้น สุดแต่คณะกรรมการดำเนินการกำหนดตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความต้องการเงินกู้ตามแผนงานผลิต และการชำระหนี้เงินกู้รายก่อน ๆ ของผู้กู้ แต่ต้องไม่เกินร้อยละหกสิบแห่งราคาประเมินของผลิตผลเฉพาะส่วนเพื่อขายซึ่งผลิตด้วยเงินกู้นั้น ในกรณีที่ผู้กู้เงินระยะสั้นรายก่อนค้างชำระอยู่โดยได้รับผ่อนเวลาชำระหนี้ จำนวนเงินกู้รายใหม่ เมื่อบวกด้วยส่วนที่ค้างชำระของเงินกู้รายก่อน ต้องไม่เกินอัตราร้อยละหกสิบดังกล่าว ในกรณีประสบภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติร้ายแรงต้องไม่เกินอัตราร้อยละแปดสิบแห่งราคาประเมินของผลิตผลเฉพาะส่วนเพื่อขาย

การประเมินราคาผลิตผลดังกล่าวในวรรคหนึ่งให้คำนวณตามที่คณะกรรมการดำเนินการได้คะแนนราคาต่อหน่วยไว้ล่วงหน้า

จำนวนเงินกู้ระยะปานกลางแต่ละรายที่ให้แก่สมาชิกคนหนึ่ง ๆ นั้น สุดแต่คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาที่กำหนดตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความต้องการเงินกู้ตามแผนงานผลิตรายได้ ความสามารถชำระหนี้และการชำระหนี้เงินกู้รายก่อน ๆ ของสมาชิกนั้น

อย่างไรก็ตาม จำนวนขั้นสูงของเงินกู้ระยะสั้นและเงินกู้ระยะปานกลางรวมทุกรายของสมาชิกคนหนึ่งในเวลาใดเวลาหนึ่ง จะเกิน 300,000 บาทไม่ได้

ข้อ 6. ระยะเวลาแห่งเงินกู้ เงินกู้ระยะสั้นนั้นให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณากำหนดให้สมาชิกผู้กู้ชำระคืนต้นเงิน และดอกเบี้ยให้เสร็จภายในเวลาที่ขายผลผลิตอันผลิตด้วยเงินกู้นั้นได้จำนวนมาก โดยปกติต้องไม่เกินสิบสองเดือน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษให้กำหนดได้ไม่เกินสิบแปดเดือน ทั้งนี้ นับแต่วันทำหนังสือหรือหลักฐานการกู้

เงินกู้ระยะปานกลางนั้น ให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณากำหนดให้สมาชิกผู้กู้ชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นงวด ๆ โดยคำนึงถึง อายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่ใช้เงินกู้ จำนวนเงินกู้ รายได้ และความสามารถชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้ โดยปกติให้ชำระคืนเสร็จภายในสามปี เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษอาจให้เวลาไม่เกินห้าปี ทั้งนี้ นับแต่วันทำหนังสือหรือหลักฐานการกู้

อนึ่ง ภายใต้ระเบียบข้อ 13 การชำระคืนเงินกู้หรือเงินงวดชำระหนี้ ก่อนถึงกำหนดนั้นไม่ว่าจะชำระเต็มจำนวนหรือบางส่วนก็ตาม สมาชิกผู้กู้ย่อมกระทำได้เสมอ และสหกรณ์ย่อมไม่คิดดอกเบี้ยสำหรับจำนวนต้นเงินที่ได้รับคืนนั้นต่อไปอีก

ข้อ 7. หลักประกันเงินกู้ การกู้เงินตามระเบียบนี้ให้มีหลักประกันตามที่คณะกรรมการดำเนินการพิจารณากำหนด แต่อย่างน้อยต้องมีหลักประกันอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) มีอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้อื่น จำนองเป็นหลักประกันโดยคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเป็นที่น่าพอใจว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาตลาดตามที่สหกรณ์ประเมินไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนเงินกู้ส่วนที่ไม่มีหลักประกันตาม
- (2) หรือ (3) หรือ (4)

การจำนองนั้น ให้ระบุจำนวนเงินขึ้นสูงเต็มราคาประเมินของอสังหาริมทรัพย์ หรือในกรณีที่ราคาประเมินของอสังหาริมทรัพย์เกินสามแสนบาท จะระบุจำนวนเงินขึ้นสูงไว้เพียงสามแสนบาทก็ได้ การจำนองดังกล่าวใช้เป็นประกันการชำระหนี้สินทั้งหลายของสมาชิกซึ่งมีอยู่หรือจะพึงมีในเวลาหนึ่งเวลาใดต่อสหกรณ์

เมื่อสมาชิกชำระหนี้สินทุกรายของตนต่อสหกรณ์แล้ว และไม่ประสงค์กู้เงินโดยจำนองอสังหาริมทรัพย์เป็นประกันต่อไปอีก ผู้จำนองจะถอนจำนองในส่วนที่ประกันหนี้ของสมาชิกนั้นได้ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเห็นว่าเป็นการถูกต้องตามเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว สหกรณ์จึงอนุญาตให้ถอนจำนองได้

ในการพิจารณาถอนจํานองตามความในวรรคสาม สหกรณ์จะต้องมีหนังสือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ทราบเพื่อเข้าร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง

- (2) สำหรับเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก ซึ่งจะทำให้สมาชิกผู้กู้แต่ละคนเป็นหนี้เงินกู้เช่นนั้นต่อสหกรณ์โดยจํานวนต้นเงินไม่เกินจํานวนที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนดซึ่งต้องไม่สูงกว่า 60,000 บาท ถ้าสมาชิกผู้ขอกู้ไม่ประสงค์จะใช้หลักประกันตาม (1) หรือ (3) หรือ (4) ให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกันทุกคน ซึ่งกู้เงินดังกล่าวในฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ ทำหนังสือรับรองต่อสหกรณ์ตามแบบที่กำหนดไว้ผูกพันตนร่วมกันว่าในเมื่อผู้กู้คนใดในบรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันนั้นไม่ชำระหนี้เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลักประจำฤดูกาลผลิตนั้นให้เสร็จตามกำหนดบรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกัน มีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม เพื่อชำระหนี้ดังกล่าวต่อสหกรณ์จนเสร็จสิ้น สหกรณ์จะเรียกชำระหนี้จากผู้กู้คนใดในบรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันนั้น โดยสิ้นเชิงหรือบางส่วนตามแต่จะเลือกได้ บรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันยังคงผูกพันอยู่จนกว่าหนี้เงินกู้ดังกล่าวจะชำระเสร็จสิ้น

ในกรณีสมาชิกกู้เงินจากเงินทุนปกติของสหกรณ์ และจากกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตรด้วย ให้ขยายจำกัดไม่สูงกว่า 60,000 บาท ตามวรรคก่อนเป็นไม่สูงกว่า 66,000 บาท

- (3) สำหรับการกู้เงินทุกประเภท ซึ่งทำให้ผู้กู้เป็นหนี้เงินกู้เช่นนั้นต่อสหกรณ์โดยจํานวนต้นเงินรวมทั้งสิ้นไม่เกินจํานวนที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด ซึ่งต้องไม่สูงกว่า 60,000 บาท ถ้าผู้กู้ไม่มีหลักประกันตาม (1) หรือ (2) หรือ (4) ผู้กู้ต้องจัดให้มีสมาชิกซึ่งคณะกรรมการดำเนินการ ได้สอบสวนพิจารณาเห็นสมควรแล้วเป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อยสองคนในจํานวนผู้ค้ำประกันสำหรับเงินกู้แต่ละรายนั้น อย่างน้อยคนหนึ่งต้องมีอาชีพหรือทรัพย์สินของตนเองตามสมควร

ในกรณีสมาชิกกู้เงินจากเงินทุนปกติของสหกรณ์ และจากกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตรด้วย ให้ขยายจำกัดไม่สูงกว่า 60,000 บาท ตามวรรคก่อนเป็นไม่สูงกว่า 66,000 บาท

- (4) ภายใต้ระเบียบข้อ 5 สำหรับเงินกู้ระยะสั้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตตามชนิดของผลิตผล ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการกำหนดให้สหกรณ์รวบรวมจัดการขาย ซึ่งทำให้สมาชิกผู้กู้เป็นหนี้เงินกู้เพื่อการนั้นต่อสหกรณ์โดยจำนวนต้นเงินต้องไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด และสมาชิกผู้กู้มีสัญญาส่งผลิตผลนั้นต่อสหกรณ์ถ้าผู้กู้ไม่มีหลักประกันตาม (1) หรือ (2) หรือ (3) ผู้กู้ต้องจัดให้มีสมาชิกอย่างน้อยสองคนซึ่งมีสัญญาส่งผลิตผลชนิดเดียวกันกับผู้กู้มูลค่ารวมกันอย่างน้อยต้องเท่ากับของ ผู้กู้และคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเห็นสมควรแล้วเป็นผู้ค้ำประกัน

สมาชิกผู้ค้ำประกันต้องทำหนังสือค้ำประกัน หรือหลักฐานการค้ำประกันให้ไว้ต่อสหกรณ์ตามแบบที่กำหนด

สมาชิกคนหนึ่งจะเป็นผู้ค้ำประกันหนี้เงินกู้สำหรับผู้มากกว่าสองคนในเวลาเดียวกันไม่ได้

เมื่อผู้ค้ำประกันตาย หรือลาออกจากสหกรณ์โดยเหตุอื่น หรือมีเหตุซึ่งคณะกรรมการดำเนินการไม่ไว้วางใจ คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจให้ผู้กู้จัดสมาชิกอื่นซึ่งคณะกรรมการดำเนินการสอบสวนพิจารณาเห็นสมควรเข้าเป็นผู้ค้ำประกันแทนคนเดิมให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด

การที่สมาชิกผู้ค้ำประกันออกจากสหกรณ์ไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ ไม่เป็นเหตุให้ผู้นั้นหลุดพ้นจากการค้ำประกัน จนกว่าผู้กู้ได้จัดสมาชิกอื่นซึ่งคณะกรรมการดำเนินการสอบสวนพิจารณาเห็นสมควรเข้าเป็นผู้ค้ำประกันแทน

ข้อ 8. การควบคุมหลักประกัน

- (1) ให้คณะกรรมการดำเนินการ และผู้จัดการตรวจสอบเพื่อเงินกู้ทุกรายมีหลักประกันตามที่ระเบียบกำหนดไว้ และเมื่อคณะกรรมการดำเนินการ เห็นว่าหลักประกันสำหรับเงินกู้อย่างใดเกิดบกพร่อง ผู้กู้ต้องจัดการแก้ไขข้อบกพร่องให้คืนดีภายในเวลาที่กำหนด
- (2) สหกรณ์มีอำนาจเรียกให้ สมาชิกผู้กู้มอบหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน หนังสือสำคัญสำหรับสัตว์ พาหนะและหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินอย่างอื่นบรรดามีไว้แก่สหกรณ์จนกว่าได้ชำระหนี้ทุกรายของตน

ข้อ 9. วิธีให้เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก

- (1) คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจกำหนดว่า การกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานเกษตร ที่มีลักษณะการผลิตอย่างเดียวกันและโดยปกติเริ่มลงมือในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่งในบรรดาสมาชิก และเกษตรกรทั่วไปเป็นเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก
- (2) เมื่อใกล้จะถึงหรือในระหว่างฤดูกาลผลิต สมาชิกผู้ประสงค์ขอกู้เงินระยะสั้น เพื่อผลิตผลหลักต้องเสนอแผนงานผลิต และคำขอกู้ตามแบบที่กำหนดไว้ถึงคณะกรรมการดำเนินการ โดยผ่านประธานกลุ่มซึ่งตนสังกัด
- (3) ให้ประธานกลุ่ม หรือเลขานุการกลุ่มนัดเรียกประชุมกลุ่ม เพื่อพิจารณาแผนงานผลิตและคำขอกู้แต่ละราย และกำหนดวงเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลักของสมาชิก โดยในทางปฏิบัติต้องมอบให้ประธานกลุ่มหรือเลขานุการกลุ่ม หรือกรรมการดำเนินการ หรือพนักงานสหกรณ์ หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ หรือพนักงาน ค.ก.ส. สอบสวนข้อมูลและรายละเอียดตามแผนงานผลิตและคำขอกู้ยังที่ประชุมกลุ่ม หรือไร่นา หรือบ้านเรือนของสมาชิกผู้กู้ขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลและรายละเอียดที่ถูกต้องเกี่ยวกับ ประเภทผลิตผล เนื้อที่เพาะปลูกซึ่งจะใช้เงินกู้นั้น ผลิตผลที่ได้ต่อไร่ตามปกติทั้งหมด ที่คาดว่าจะได้ ส่วนที่หักเป็นค่าเช่า ใช้ในครัวเรือนทำพันธุ์ และใช้ในทางอื่น ๆ ผลิตผลส่วนเพื่อขายราคาต่อหน่วยที่คาดว่าจะได้ และราคาประเมินของผลิตผลส่วนเพื่อขาย ผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ส่วนที่จะส่งมอบต่อสหกรณ์เพื่อชำระหนี้เงินกู้ (รวมทั้งดอกเบี้ย) (ในกรณีที่สหกรณ์ดำเนินธุรกิจในการรวบรวมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิก) ตลอดจนสอบสวนจำนวนเงินทุนทั้งหมดที่ต้องการเพื่องานนั้นทั้งจำนวนเงินทุนของผู้ขอกู้เองที่จะนำมาใช้ รายการที่ต้องการเงินกู้และกำหนดการจ่ายเงินกู้แก่ผู้ขอกู้กำหนดชำระคืนเสร็จ และการชำระหนี้เงินกู้อย่างไรก่อน ๆ ของผู้ขอกู้นั้น ในกรณีผู้ขอกู้เลือกใช้การจ้างองอสังหาริมทรัพย์ หรือการค้าประกัน ก็ให้สอบสวน

รายละเอียดแห่งทรัพย์สินที่เสนอเป็นประกัน หรือสอบสวนฐานะทั่วไปของสมาชิกซึ่งเสนอเข้าค้าประกันด้วยและเมื่อที่ประชุมกลุ่มได้ตรวจสอบและรับรองรายการต่าง ๆ แล้วจึงเสนอแนะวงเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลักของสมาชิกผู้ขอกู้แต่ละคนจากกลุ่มนั้น ๆ ต่อคณะกรรมการดำเนินการ

- (4) สมาชิกผู้ขอกู้ ต้องทำหนังสือตามแบบที่กำหนดไว้เสนอต่อสหกรณ์ พร้อมกับแผนงานผลิตและค้าขอกู้ อนึ่ง สมาชิกผู้กู้ทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม ต้องทำหนังสือรับรองต่อสหกรณ์ ตามความในข้อ 7(2) เสนอไปพร้อมกันด้วย
- (5) เมื่อคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเห็นสมควรก็จะอนุญาตให้สมาชิกผู้ขอกู้ถือใช้หนังสือกู้ได้ โดยกำหนดวงเงินกู้และกำหนดชำระคืนเสร็จไว้ด้วย
- (6) เมื่อคณะกรรมการดำเนินการอนุญาตให้ถือใช้หนังสือกู้ได้แล้ว สมาชิกผู้กู้จึงเบิกเงินกู้ได้ ทั้งนี้ โดยสหกรณ์จะจ่ายเงินกู้แก่สมาชิกผู้กู้เป็นงวด ๆ ตามจำนวนและในเวลาที่ต้องการใช้จ่ายดำเนินการ โดยรวมต้นทุนไม่เกินวงเงิน ที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนดไว้ ในการเบิกรับเงินกู้ผู้กู้ต้องทำหลักฐานการรับเงินกู้ให้ไว้ทุกครั้ง สหกรณ์ย่อมคิดดอกเบี้ยตามจำนวนต้นทุนที่เบิกรับไปจริงเท่านั้น

อนึ่ง หากวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงินของสมาชิกเป็นไปเพื่อจัดซื้อวัสดุการเกษตรเครื่องอุปโภคบริโภคหรือสินค้าอย่างอื่นที่สหกรณ์ดำเนินธุรกิจอยู่ สมาชิกผู้กู้เงินจะได้รับเงินกู้จากสหกรณ์ในรูปของสินค้า เครื่องอุปโภคบริโภคหรือวัสดุการเกษตรนั้น ๆ แทนการรับในรูปของเงินสด

ข้อ 10. วิธีให้เงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่นและเงินกู้ระยะปานกลาง

- (1) สมาชิกผู้ประสงค์ขอกู้เงินระยะสั้นเพื่อการอื่นนอกจากผลิตผลหลักหรือระยะปานกลาง ต้องแจ้งความจำนงค์ต่อสหกรณ์เพื่อลงบันทึกไว้ การขอกู้รายที่ปรากฏว่าอยู่ในเกณฑ์ซึ่งสหกรณ์พึงพิจารณานั้น สหกรณ์จะมอบให้กรรมการดำเนินการหรือพนักงานสหกรณ์ หรือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์หรือพนักงาน ธ.ก.ส. เพื่อแนะนำสมาชิกทำแผนงานผลิตหรือแผนการใช้เงินทุน และค้าขอกู้ตามแบบที่สหกรณ์กำหนดไว้ให้ถูกต้องตามสมควร และให้ผู้สอบสวนทำรายการประกอบค้าขอกู้ด้วย

การสอบสวนดังกล่าวรวมทั้งรายการต่าง ๆ ตามที่จำเป็น เช่น รายละเอียดเกี่ยวกับแผนงานผลิตหรือความมุ่งหมายที่ต้องการเงินทุน จำนวนเงินทุนทั้งหมดที่ต้องการเพื่อทำงานนั้น จำนวนเงินทุนของสมาชิกผู้ขอกู้เองที่จะนำมาใช้ รายการที่ต้องการเงินกู้และกำหนดจ่ายเงินกู้แก่ผู้ขอกู้ กำหนดชำระหนี้เงินกู้ และที่มาแห่งรายได้สำหรับชำระหนี้เงินกู้ รายละเอียดของทรัพย์สินที่จะใช้เงินกู้ การชำระหนี้เงินกู้รายก่อน ๆ ของผู้ขอกู้ ความสามารถและประสิทธิภาพของผู้ขอกู้ที่จะดำเนินงานตามที่เสนอในแผนงานผลิต หรือแผนการใช้เงินทุน และคำขอกู้และข้อความอื่น ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพและฐานะทั่วไปของผู้ขอกู้ ตลอดจนฐานะทั่วไปของสมาชิกซึ่งเสนอเข้าคำประกันหรือรายละเอียดแห่งทรัพย์สินที่เสนอเป็นประกันทั้งสมาชิกผู้ขอกู้และผู้เสนอเข้าคำประกัน ตลอดจนผู้เสนอจำนองทรัพย์สินเป็นประกันต้องให้ข้อความจริงและร่วมมือ

(2) สมาชิกผู้ขอกู้ต้องทำหนังสือตามแบบที่กำหนดไว้ เสนอต่อสหกรณ์พร้อมกับแผนงานผลิตหรือแผนการใช้เงินทุนและคำขอกู้ ถ้าการกู้เงินรายนั้นใช้การค้ำประกันตามข้อ 7(3) ก็ให้ผู้ค้ำประกันทำหนังสือค้ำประกันตามแบบที่สหกรณ์กำหนดไว้เสนอไปพร้อมกันด้วย

(3) ให้นำความในระเบียบ ข้อ 9(6) และข้อ 11 มาใช้บังคับในเรื่องเงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่นและเงินกู้ระยะปานกลางโดยอนุโลม

ข้อ 11. การตรวจสอบการใช้เงินกู้

(1) สหกรณ์อาจจะมอบประธานกลุ่มหรือเลขานุการกลุ่มหรือกรรมการดำเนินการ หรือพนักงานสหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์หรือพนักงาน ธ.ก.ส. ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกผู้กู้ อนึ่ง กรรมการดำเนินการหรือพนักงานสหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์หรือพนักงาน ธ.ก.ส. โดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะให้คำแนะนำแก่สมาชิกผู้กู้เพื่อใช้วิธีปฏิบัติทางเกษตรอื่น ได้ผลดีขึ้น ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของสมาชิกผู้กู้ต้องร่วมมือและปฏิบัติตาม

(2) ในกรณีที่ปรากฏว่าสมาชิกผู้กู้นำเงินกู้ ที่เบิกไปใช้ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อใช้วิธีปฏิบัติทางเกษตรกรรมอื่น ได้ผลดีขึ้น หรือภาวะแห่งการผลิตที่ใช้เงินกู้นั้นแสดงว่าจะได้ผลไม่ดีหรือมีเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาเห็นว่าไม่สมควรให้เงินกู้เต็มวงเงินที่กำหนดไว้ คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจให้ลดหรือระงับการจ่ายเงินกู้งวดต่อ ๆ ไป สำหรับรายนั้นได้

ข้อ 12. ข้อผูกพันเกี่ยวกับการชำระหนี้ด้วยผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิกผู้กู้
สหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจในการรวบรวมผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์ของ
สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการอาจพิจารณากำหนดให้สมาชิกผู้กู้ชำระหนี้เงินกู้ด้วยผลผลิต
หรือผลิตภัณฑ์ของตนทางสหกรณ์นั้นตามข้อกำหนดในข้อ 13 ในปริมาณที่คุ้มกับเงินกู้ หรือเงิน
งวดชำระหนี้ (รวมทั้งดอกเบี้ย) อันพึงชำระตามสัญญาไว้ โดยสหกรณ์คิดราคาผลผลิตหรือ
ผลิตภัณฑ์ของสมาชิกเท่ากับราคาตลาดแห่งผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์นั้น ในเวลาและสถานที่ที่ส่ง
มอบให้แก่สหกรณ์ ทั้งนี้ เป็นหน้าที่ของสมาชิกผู้เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตาม

อนึ่ง เพื่อประโยชน์แก่การควบคุมเกี่ยวกับเงินกู้ กรรมการดำเนินการ
หรือพนักงานสหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์หรือพนักงาน ธ.ก.ส. มีสิทธิเข้าสำรวจ
ผลผลิตของสมาชิกผู้กู้ในนาไร่ ในลาน ในที่เก็บหรือที่อื่น ๆ ในเวลาอันสมควรได้เสมอและ
สมาชิกผู้เกี่ยวข้องต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

ข้อ 13. การชำระหนี้เงินกู้ เมื่อใกล้ถึงกำหนดการชำระคืนเงินกู้หรือเงินงวด
ชำระหนี้ สหกรณ์จะออกหนังสือเตือนสมาชิกผู้กู้ และสหกรณ์จะมอบให้กรรมการดำเนินการ
หรือพนักงานสหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์เข้าร่วมประชุมกลุ่ม ทั้งนี้ เพื่อซักซ้อมสมาชิก
ผู้กู้เรื่องจำนวนเงินและกำหนดเวลาซึ่งสมาชิกนั้น ๆ จะต้องชำระคืนเงินกู้หรือเงินงวดชำระ
หนี้พร้อมทั้งดอกเบี้ยหรือจำนวนผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ส่วนที่สำหรับชำระหนี้เงินกู้รวมทั้งดอกเบี้ย
ในกรณีที่สหกรณ์ดำเนินธุรกิจในการรวบรวมผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิก ซึ่งจะต้องส่ง
ชำระหนี้ต่อสหกรณ์ตามข้อ 12

ในกรณีจำเป็น สหกรณ์จะมอบให้กรรมการดำเนินการ หรือพนักงาน
สหกรณ์ หรือประธานกลุ่ม หรือเลขานุการกลุ่ม หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ออกไปทวง
ถามสมาชิกผู้กู้รายคนเพื่อให้ชำระคืนเงินกู้หรือเงินงวดชำระหนี้ พร้อมทั้งดอกเบี้ยต่อสหกรณ์
หรือให้ส่งชำระหนี้เงินกู้ด้วยผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ต่อสหกรณ์ (ในกรณีที่สหกรณ์ดำเนินธุรกิจในการ
รวบรวมผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิก) เป็นหน้าที่ของสมาชิกผู้เกี่ยวข้องต้อง
อำนวยความสะดวกตามสมควรและปฏิบัติตาม

ในการชำระหนี้เงินกู้ขึ้น ให้สมาชิกผู้กู้มีหน้าที่ต้องจัดการชำระ ณ
สำนักงานของสหกรณ์ หรือสถานที่ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการจะกำหนดเป็นคราว ๆ

ข้อ 14. การจัดสรรจำนวนเงินของสมาชิกเพื่อชำระหนี้เงินกู้ ในกรณีที่สมาชิก
มีหนี้เงินกู้หลายราย ให้จัดสรรจำนวนเงินที่สมาชิกผู้กู้ชำระหนี้เงินกู้ให้เป็นไปตามกำหนดชำระ
หนี้เงินกู้ทุกรายของสมาชิกนั้นแต่ถ้าสมาชิกผู้กู้ไม่มีเงินเพียงพอที่จะชำระให้เป็นไปตามกำหนด

ได้ทุกราย หนี้เงินกู้รายใดถึงกำหนดชำระเสร็จก่อนก็ให้ชำระหนี้เงินกู้รายนั้นให้เป็นไปตามกำหนดก่อนที่จะชำระหนี้เงินกู้รายอื่น

ในการชำระหนี้เงินกู้แต่ละรายหลังจากจัดให้ค่าฤชาธรรมเนียม ดอกเบี้ยก่อนแล้วจึงจะชำระต้นเงิน

ข้อ 15. ดอกเบี้ยเงินกู้ ให้สหกรณ์เรียกดอกเบี้ยเงินกู้ทุกประเภทในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี โดยคำนวณตามต้นเงินคงเหลือเป็นรายวัน ตั้งแต่วันถัดจากวันรับเงินกู้ จนถึงวันชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้น

คณะกรรมการดำเนินการ อาจเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ได้ โดยจะประกาศอัตราดอกเบี้ยให้ทราบเป็นคราว ๆ ไป

ในกรณีที่สมาชิกผู้กู้ไม่ชำระคืนต้นเงินทั้งหมด หรือบางส่วนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือกู้เงิน ให้สหกรณ์เรียกค่าปรับสำหรับต้นเงินส่วนที่ได้ชำระตามกำหนดนั้น ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี นอกเหนือจากอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ในวรรคแรก ทั้งนี้ โดยคำนวณเป็นรายวันนับตั้งแต่วันที่สมาชิกผู้กู้ผิดสัญญาเป็นต้นไป จนกว่าจะชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้น เว้นแต่สมาชิกผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนเวลาได้ตามข้อ 17

การชำระดอกเบี้ยเงินกู้นั้น ถึงกำหนดพร้อมกับการชำระดอกเบี้ยหรืองวดชำระหนี้

อนึ่ง ภายในสิ้นปีทางบัญชีสหกรณ์แต่ละปี ให้สมาชิกผู้กู้ชำระดอกเบี้ยเงินกู้ถึงสิ้นปีนั้นต่อสหกรณ์ด้วย

ข้อ 16. ในกรณีที่สหกรณ์ให้เงินกู้ระยะสั้นหรือระยะปานกลางแก่สมาชิกจากกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตร ให้เรียกดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละเท่าต่อปี โดยคำนวณตามต้นเงินคงเหลือเป็นรายวันตั้งแต่วันถัดจากวันรับเงินกู้ จนถึงวันชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้น การชำระดอกเบี้ยให้เป็นไปตามข้อ 15 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่

ข้อ 17. การผ่อนเวลา เมื่อสมาชิกผู้กู้รายใดมีหนี้เงินกู้ใกล้จะครบกำหนดชำระตามสัญญา แต่มีเหตุจำเป็นตามวรรคสอง ที่ไม่อาจจะชำระคืนเงินกู้ได้ตามสัญญา สมาชิกผู้กู้จะต้องติดต่อกับสหกรณ์เพื่อขอทำหนังสือสัญญาผ่อนเวลาต่อสหกรณ์ (ให้ใช้กรณีที่ไม่สามารถชำระเงินงวดชำระหนี้ด้วย) หากไม่ปฏิบัติ สมาชิกอาจจะหมดสิทธิ์ที่จะขอผ่อนเวลา

ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเป็นที่พอใจว่าสมาชิกผู้กู้ไม่สามารถจะชำระคืนเงินกู้ไม่ว่าประเภทใด ๆ ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดไว้เพราะมีเหตุจำเป็นเนื่องจากประสบภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติร้ายแรงจนเป็นเหตุให้สมาชิกผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนต้นเงินได้ ก็อาจผ่อนเวลาให้ได้ตามที่เห็นสมควรคราวละไม่เกินสิบ

สองเดือน แต่จะผ่านเวลาเกินกว่าสามคราวไม่ได้ (ให้ใช้ในกรณีไม่สามารถชำระเงินงวดชำระหนี้ด้วย)

ข้อ 18. การเรียกคืนเงินกู้ในกรณีใด ๆ ดังต่อไปนี้ถือว่าเงินกู้เป็นอันถึงกำหนดชำระคืนโดยสิ้นเชิงพร้อมทั้งดอกเบี้ยทันที โดยมีพิกัดจนถึงระยะเวลาที่ให้ไว้สำหรับเงินกู้นั้น ๆ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการดำเนินการหรือผู้จัดการเรียกคืนโดยมิชักช้า

- (1) เมื่อสมาชิกผู้กู้ออกจากสหกรณ์ไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ
- (2) เมื่อปรากฏต่อคณะกรรมการดำเนินการว่า สมาชิกผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของการกู้เงินหรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อใช้วิธีปฏิบัติทางเกษตรกรรมอันได้ผลดีขึ้น ทั้งนี้ โดยไม่มีเหตุผลซึ่งคณะกรรมการดำเนินการเห็นสมควร
- (3) เมื่อสมาชิกผู้กู้มิได้จัดการแก้ไข หรือเพิ่มเติมหลักประกันตามคำสั่งของคณะกรรมการดำเนินการ
- (4) เมื่อสมาชิกผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพันในข้อ 12 โดยไม่มีเหตุผลซึ่งคณะกรรมการดำเนินการเห็นสมควร
- (5) เมื่อสมาชิกผู้กู้ ไม่ชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับเงินกู้นั้น ๆ โดยไม่ได้รับผ่อนเวลา หรือไม่ชำระคืนให้เสร็จภายในระยะเวลาที่ผ่อนให้ หรือเมื่อสมาชิกผู้กู้ไม่ชำระเงินงวดชำระหนี้ตามกำหนดสำหรับงวดนั้น ๆ โดยไม่มีเหตุผล ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการเห็นสมควร

ข้อ 19. สหกรณ์จะออกสมุดค้ำยืมเงินกู้ให้แก่สมาชิกทุกคน โดยให้ผู้จัดการหรือพนักงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้จัดการรับ ลงรายการการเบิกรับเงินกู้ การชำระคืนต้นเงิน ดอกเบี้ยและค่าปรับ และการถือหุ้นของสมาชิกให้เป็นปัจจุบัน

ห้ามมิให้สมาชิกลงหรือแก้ไขรายการใด ๆ ในสมุดค้ำยืมเงินกู้ไม่ว่าโดยตนเองหรือบุคคลใดที่ไม่มีหน้าที่

ข้อ 20. ให้ผู้จัดการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้จัดการเป็นผู้ลงลายมือกำกับรายการในสมุดค้ำยืมเงินกู้ให้แก่สมาชิกทุกครั้งที่มีรายการเงินกู้เกิดขึ้น

ข้อ 21. สมาชิกต้องเก็บรักษาสมุดค้ำยืมเงินกู้ไว้ให้ปลอดภัย ไม่พึงให้ผู้อื่นใช้สมุดค้ำยืมเงินกู้แทนเป็นอันขาด และทุกคราวที่ต้องติดต่อกับสหกรณ์หรือเกี่ยวข้องกับสหกรณ์หรือในการประชุม สมาชิกต้องนำสมุดค้ำยืมเงินกู้ไปแสดงด้วยทุกครั้ง โดยเฉพาะเมื่อสมาชิก

ต้องการชอู้ เบิกรับเงินกู้ ชำระหนี้เงินกู้หรือชำระหนี้อื่น ๆ สมาชิกจะต้องนำสมุดบัญชีเงินกู้ไปยื่นต่อสหกรณ์ด้วยตนเอง หากสมาชิกผู้ใดมิได้นำสมุดบัญชีเงินกู้ไปด้วย สหกรณ์จะไม่รับดำเนินการให้

ข้อ 22. เมื่อสมาชิกมาเบิกรับเงินกู้หรือส่งชำระหนี้ ให้พนักงานของสหกรณ์ลงรายการต่าง ๆ ในสมุดบัญชีเงินกู้ให้ถูกต้องตรงกับหลักฐานของสหกรณ์ทุกครั้ง แล้วให้ผู้จัดการหรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการเท่านั้น เป็นผู้ลงลายมือชื่อในช่อง "ลายมือชื่อพนักงานสหกรณ์" กำกับทุกช่อง และสหกรณ์จะใช้เป็นหลักฐานว่า ผู้ที่ลงชื่อดังกล่าวเป็นผู้รับรองและรับผิดชอบในการเบิกรับหรือชำระหนี้ของสมาชิกผู้นั้น

ข้อ 23 ถ้าสมุดบัญชีเงินกู้ของสมาชิกหาย หรือชำรุดเสียหายจนใช้การไม่ได้ ให้สมาชิกผู้นั้นรีบแจ้งต่อสหกรณ์โดยเร็ว เพื่อสหกรณ์ยกเลิกเล่มที่หายหรือชำรุดนั้น และออกเล่มใหม่ให้แก่สมาชิก โดยสมาชิกจะต้องเสียค่าธรรมเนียมเล่มละ 5 บาท

ข้อ 24. เมื่อสมุดบัญชีเงินกู้ของสมาชิกลงรายการเต็มแล้ว ให้สมาชิกส่งคืนสหกรณ์เพื่อสหกรณ์จะออกเล่มใหม่ให้แก่สมาชิก โดยไม่คิดมูลค่า

ประกาศ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538

(ลงชื่อ) ประวัติ ดวงไทย

(นายประวัติ ดวงไทย)

ประธานกรรมการ

สหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ สกุล: นายจำลอง ปรีชา
- วัน เดือน ปีเกิด: 17 เมษายน พ.ศ. 2493
- จังหวัดที่เกิด: นครศรีธรรมราช
- ประวัติการศึกษา: - มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธารามวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2509
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (เกษตรกรรม) วิทยาลัยเกษตรกรรมชุมพร พ.ศ. 2512
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (เกษตรกรรม) วิทยาลัยเทคโนโลยี และอาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตรพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2521
- ทษ.บ. (บริหารธุรกิจการเกษตร) สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ พ.ศ. 2524
- ประวัติการทำงาน: - นักวิชาการสหกรณ์ 3 นครสหกรณ์วังทอง พิษณุโลก พ.ศ. 2525-2531
- สหกรณ์อำเภอ (เจ้าหน้าที่บริหารงานส่งเสริมสหกรณ์ 6) อำเภอปาง จังหวัดพะเยา พ.ศ. 2532-2534
- สหกรณ์อำเภอ (เจ้าหน้าที่บริหารงานส่งเสริมสหกรณ์ 7) อำเภอ แม่สรวย จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2535-ปัจจุบัน